

eduard

ZERO ZE! RO! ZERO

A6M2 Zero Model 21
1941-1944



LIMITED

1/48

STAVEBNÍ NÁVOD

11158-NAV1

A6M2 Zero Model 21

1941-1944

text: Jan Bobek

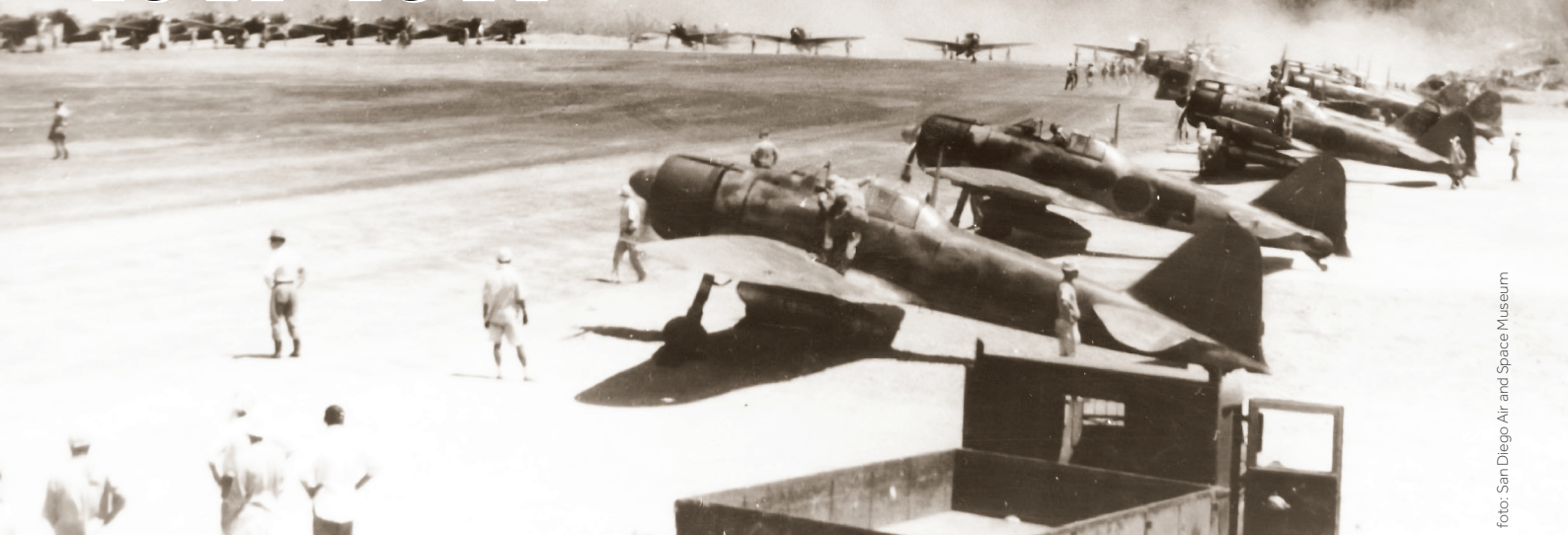


foto: San Diego Air and Space Museum

Piloti se ve svých Zerech připravují k akci na letišti Buin na ostrově Bougainville v dubnu 1943 během operace „I-gō“. V popředí jsou potahy letouny Type 21 z letadlové lodi Zuihō. Zelená barva aplikovaná v terénu se u jednotlivých jednotek lišila.

Mitsubishi Zero se stalo během druhé světové války symbolem japonských vzdušných sil. Štíhlý a agilní stíhač měl v počátcích bojů v Pacifiku nad spojeneckými stroji převahu, ale s přibývajícím časem o ni přicházel. Během války byly postupně uváděny další verze Zera, ale Model 21, s nímž japonské námořní letectvo vstoupilo do války v Pacifiku, zůstal bojově nasazen až do konce války.

Japonský letecký průmysl byl ve 20. letech a počátkem 30. let 20. století orientován na výrobu letounů stavěných podle zahraničních licencí. Ozbrojené složky, především námořnictvo, však s ohledem na specifika čínského a pacifického bojiště přicházely s požadavky, které zahraniční letecké konstrukce nenabízely. Díky tomu vznikl u firmy Mitsubishi Heavy Industries námořní stíhač letoun Typ 96, známější jako A5M „Claude“. Jednalo se o stroj, který navrhl tým pod vedením mladého japonského konstruktéra Jirō Horikoshiho. Navzdory poměrně slabému motoru se podařilo vytvořit lehkou a obratnou stíhačku s pevným podvozkem, která v době svého vzniku neměla co do rychlosti konkurenci. Následně byly v říjnu 1937 osloveny firmy Mitsubishi a Nakajima, aby zahájily vývoj prototypu palubní stíhačky 12-shi. Požadované parametry byly natolik extrémní, a někdy i vzájemně protichůdné, že oba konstruktérské týmy zjišťovaly, zda by bylo možné je „změkčit“. Nakajima nakonec od projektu odstoupila a parametry prototypu se dokonce na základě zkušeností z čínského bojiště ještě zpřísnily. Horikoshiho týmu se posléze podařilo požadavky technických specifikací splnit, a to nejen díky aerodynamickému designu a novému druhu lehké slitiny pro potah letounu, ale i díky motoru Sakae 11 firmy Nakajima. Během letových testů bylo nutno řešit praskání potahu křídla při přetížení i ovládání křidélek při manévrech ve vysokých rychlostech. Nová stíhačka měla silnou výzbroj dvou kanónů a dvou kulometů, extrémně dlouhý dolet (přes 1800 km) a výbornou manévrovatelnost. Její maximální rychlost byla 533 km/h ve výšce 4550 m. Postrádala však pancéřování a další ochranné prvky a nepřekročitelná rychlost činila pouze 600 km/h.

Překvapení z Japonska

Nový letoun byl do výzbroje zařazen v roce 1940 s motorem Sakae 12 o výkonu 691 kW (940 k) a dostal oficiální označení Rei shiki Kanjō sentōki (palubní stíhačka typ nula), přičemž „nula“ byla odvozena od roku 2600 (1940) japonského kalendáře. Japonští piloti jí obvykle zkráceně nazývali „Rei-Sen“. Odtud je také odvozen název Zero, často používaný spojeneckými letci namísto oficiálního kó-

dového označení, kterým bylo mužské jméno Zeke. V rámci systému označování letounů japonského námořnictva dostal nový stroj typové označení A6M, přičemž A6 znamenalo, že se jedná o šestý typ palubní stíhačky zařazený do služby a M bylo zkratkou pro název firmy Mitsubishi. Zera, konkrétně A6M2 Model 11, byla úspěšně nasazena na čínském bojišti od léta 1940, ale jejich existence západním rozvědkám unikala, protože nikdo nechtěl věřit hlášením z Číny, která naznačovala, že Japonci mají stíhačku špičkových parametrů.

Během roku 1941 došlo k modifikacím, ze kterých vzešel Model 21. Bylo provedeno několik změn konstrukce, z nichž nejviditelnějšími byly sklopné konce křidel, umožňující snadnější manipulaci na palubě letadlových lodí. S takto upravenými letouny vstoupilo Japonsko do války s USA a dalšími západními státy. Mitsubishi potřebovala kromě stíhačky Zero vyrábět i další letouny, a tak koncem roku 1941 zahájila licenční výrobu také společnost Nakajima. Firma Mitsubishi do června 1942 vyrobila 740 strojů a Nakajima jich do února 1944 dodala 800. V průběhu výroby se zlepšovala kanónová výzbroj a u Modelu 21 mohly být použity varianty se zásobníkem až na 150 nábojů. Je doložen i jeden exemplář s prodlouženou hlavní kanónu. Takto modifikovaný stroj může být označován jako Model 21a.

U firmy Nakajima bylo od prosince 1941 do července 1943 vyrobeno 254 stíhaček A6M2 v plovákové verzi. Prototyp vzlétl 8. 12. 1941 a dostal pylon s jedním centrálním plovákem plus dva pomocné pod křídly. Tyto stíhačky A6M2-N Rufe byly používány převážně k obraně námořních základen.

Z letounů A6M2 Model 21 a A6M5 Model 52 bylo modifikováno několik stovek strojů na dvoumístnou verzi A6M2-K (od ledna 1943) a A6M5-K (od května 1944).

Začátek války v Pacifiku

Japonsko se díky zkušenostem z války v Číně dokázalo připravit na rozsáhlý útok v Indočině, na Filipínách a proti americkému loďstvu na Havaji. Jedním z cílů tažení na jih dokonce mělo být vylodění v Austrálii.

Jádrům úderného svazu, který napadl v neděli 7. prosince 1941 Pearl Harbor, bylo šest letadlových lodí rozdělených do třech divizí: 1. Kōkū Sentai s Akagi

a Kagou, 2. Kōkū Sentai se Sōryū a Hiryū a 5. Kōkū Sentai se Shōkaku a Zuikaku. Patřily do tzv. Kidō Butai (mobilní operační svaz) jemuž velel viceadmirál Chūichi Nagumo. Takto velký svaz letadlových lodí dosud v historii námořních operací nebyl bojově nasazen. Dvě z lodí, Shōkaku a Zuikaku, byly dokončeny jen několik měsíců před útokem.

Do akce Japonci vyslali 350 strojů z 414, které měli k dispozici. V první vlně přišli o tři Zera, jeden D3A a pět bombardérů B5N. Při druhé vlně bylo ztraceno šest Zer a čtrnáct střemhlavých D3A. Celkem 74 strojů se vrátilo s poškozením. Během dvou vln japonského náletu na Pearl Harbor bylo potopeno nebo poškozeno 21 lodí US Navy, ale 18 se jim podařilo vyzvednout nebo opravit a vrátit do služby. Při náletu byly zničeny stovky amerických letounů, ale Japonci nechali prakticky bez povšimnutí zásobníky paliva. Ze 79 stíhačů, kteří se zúčastnili obou útočných vln, se jich konce války dočkalo jen 17.

Pro útok na Filipíny a Indonésii byly se stíhačkami A6M2 určeny nově zorganizované 3. Kōkūtai a Tainan Kōkūtai se základnami na Taiwanu. Jejich jádro tvořili veteráni rozpuštěné 12. Kōkūtai, jež prošla se Zery nasazením v Číně. Pro boje v Malajsií byla v Indočíně dočasně vytvořena stíhací jednotka v rámci 22. Kōkū-sentai (vzdušné flotily), která si stroje a personál vypůjčila od 3. Kōkūtai a Tainan Kōkūtai. V této souvislosti padlo do rukou nepřátel v listopadu 1941 i první nepoškozené Zero (viz marking A).

Během náletů na Filipíny 8. a 10. prosince 1941 nárokovalo japonské námořní letectvo zničení asi 140 letounů na zemi a sestřelení téměř 70 strojů ve vzduchu. Skutečné ztráty amerického a filipínského letectva sice byly nižší, ale přesto citelné. Piloti Zer se zde poprvé setkali se čtyřmotorovými bombardéry B-17, proti kterým se jim bojovalo velmi obtížně. Díky rychlému postupu pozemních sil měly obě Kōkūtai se Zery v závěru prosince základny na Filipínách a díky tomu se poprvé dostaly do střetu s nizozemskými letci nad Borneem.

Při tažení Malajsií se v polovině prosince Zera 22. Kōkū-sentai zapojila do bojů o Singapur a na konci tažení měli její piloti na kontě 40 vítězství při ztrátě dvou stíhaček. Později její stíhací perutě krátce působila na Jávě, v Barmě, v oblasti Indického Oceánu, v Thajsku a nakonec ji převzala Kanoya Kōkūtai. Během února 1942 prošly intenzivními boji nad Jávou především 3. Kōkūtai a Tainan Kōkūtai. Jejich stíhači nárokovali přes 100 vítězství při vlastní ztrátě asi deseti kolegů. Na konci měsíce se podíleli na doprovodu bombardérů, které potopily bývalou letadlovou loď USS Langley, konvertovanou na nosič hydroplánů. Někteří piloti Zer dokonce provedli postřelování paluby obtěžkané letouny, které měla dopravit na Jávou. Byly mezi nimi i toužebně očekávané nové P-40E.

V prvních měsících války v Tichomoří si Američané a jejich spojenci uvědomili, jak moc podcenili japonské protivníky. Jedním z hlavních symbolů tohoto vystrážlivění byla právě stíhačka Zero, která si na počátku války vytvořila pověst téměř nepřemožitelného protivníka.

Operace letadlových lodí na jaře 1942

Během návratu letadlových lodí z útoku na Pearl Harbor zastihla Naguma zpráva, že vylodění na atolu Wake bylo odraženo a druhý pokus vyžadoval podporu letadlových lodí. Letecké jednotky Sōryū a Hiryū proto na ostrov provedly nálety 21. až 23. prosince 1941. Bylo to poprvé, kdy se do souboje dostala Zera s Wildcaty.

Zera na letadlových lodích Akagi a Kaga byla znovu v akci během 20. až 22. ledna 1942 při náletech na Rabaul a letiště na Nové Guinei. Setkaly se v podstatě jen se statečným odporem několika osádek australských letounů Wirraway. Mezi japonskými leteckými veliteli rostla nespokojenost. Nagumovi letci se nedostali do střetu s americkými letadlovými loděmi a byli nasazováni proti málo významným cílům.

Letecké jednotky lodí Akagi, Kaga, Hiryū a Sōryū během 19. února zaútočily na přístav Darwin a při ztrátě čtyř letounů způsobily to, čemu se říká australský Pearl Harbor. Po nouzovém přistání ale padl do zajetí námořník 1. tř. Hajime Toyoshima z letadlové lodi Hiryū. Stal se prvním živým pilotem Zera, který skončil v rukách nepřítelů. Jeho stroj však nebyl po nouzovém přistání v letuschopném stavu.

Při návratu na sever letci z lodí Akagi a Kaga kryli během 5. března vylodění v Tjilatjapu na Jávě a potopili při tom osm plavidel. Kaga se poté vrátila kvůli poškození trupu do Japonska.

Na konci března vyplul k Ceylonu operační svaz, jehož jádro tvořily Akagi, Shōkaku, Zuikaku, Sōryū a Hiryū. Během 5. až 9. dubna japonští letci nárokovali sestřelení téměř stovky letadel RAF, zničení řady pozemních cílů a potopení mnoha plavidel, včetně letadlové lodi HMS Hermes. Čelili při tom veteránům z Británie, Kanady a dalších zemí Commonwealthu na strojích Blenheim, Catalina, Hurricane, Swordfish aj. Někteří z nich se v předchozím roce účastnili boje s bitevní lodí Bismarck. Britští stíhači dokázali s částečným úspěchem využít taktiku udeř a uteč. Japonci přišli o čtyři stíhací letouny.

Přestože se již nějakou dobu Japonci obávali, že se Američané pokusí napadnout cíle přímo v Japonsku, byl Doolittův nálet provedený 18. dubna 1942 obrovským překvapením. Akagi, Sōryū a Hiryū se právě nacházely u Taiwanu a mířily

do Japonska. Nagumo 19. dubna změnil kurz na východ a snažil se útočníky vy-pátrat. USS Enterprise a Hornet však již byly mimo dosah a japonské letadlové lodě po několika dnech pátrání vzdaly.

Korálové moře, Aleuty a Midway

Dalším cílem japonského velení byl přístav Port Moresby na jihovýchodu Nové Guinei. Měl být předpolím pro vylodění v Austrálii. Japonci současně doufali, že jejich invazní svaz přiláká americké letadlové lodě a dojde k rozhodujícímu střetu. Letadlová loď Shōhō během 3. května 1942 kryla vylodění na ostrově Tulagi u Guadalcanalu. Poté se připojila k plavidlům, jež směřovala k Port Moresby, ale 7. května byla napadena a potopena letouny z USS Lexington a Yorktown. Letci z Shōkaku a Zuikaku mohli do boje zasáhnout teprve během následujícího dne. Při útoku na americký svaz stíhači ohlásili sestřelení 64 spojeneckých letounů a osádky bombardérů těžce poškodily obě nepřátelské letadlové lodě. Lexington musela být později potopena. Americkým letcům se podařilo poškodit Shōkaku a při obraně svého svazu japonští stíhači ohlásili 40 vítězství při ztrátě dvou Zer. Japonci sice v bitvě dosáhli díky potopení těžší letadlové lodi taktického vítězství, museli však zrušit invazní operaci v Port Moresby.

Na počátek června Japonci naplánovali útok směrem k Havaji. Cílem námořních sil pod vedením admirála Yamamota bylo vylodění na Aleutách a atolu Midway. Útok na Aleuty je mylně označován za operaci, která měla odvést pozornost od útoku na Midway. Šlo však o jednu operaci vedenou ve dvou směrech se záložními silami umístěnými zhruba v polovině vzdálenosti mezi oběma útočnými svazy. Do útočné operace bylo zapojeno šest letadlových lodí, čtyři z nich se zúčastnily Bitvy u Midway. Na jejich palubách byla mimo vlastních leteckých jednotek i Zera, pozemní personál a piloti 6. Kōkūtai, jež měla mít základnu na atolu Midway po jeho dobytí. Stíhači 6. Kōkūtai se dokonce podíleli jak na náletech na Aleuty, tak na bojích během Bitvy o Midway.

Letci z letadlových lodí Ryūjō a Junyō provedli během 3. a 4. června 1942 útoky proti Dutch Harbor na Aleutách a zaznamenali několik vítězství v boji s létajícími čluny PBY a stíhačkami P-40. Jedno ze Zer však havarovalo na ostrově Akutan a i přes snahu Japonců se jim nepodařilo nalézt stroj ani pilota. Oním letcem byl podd. 1. tř. Todayoshi Kōga, jehož Zero bylo nalezeno Američany o měsíc později a uvedeno do letuschopného stavu (viz marking D). Japonci dle plánu vytvořili základnu plovákových letounů na aleutském ostrově Kiska. Nagumo s operačním svazem, jehož jádrem byly lodě Akagi, Kaga, Sōryū a Hiryū, zahájil 4. června útok na atol Midway. Američané však na něj byli připraveni díky rozluštění japonské kódované komunikace. Do boje vypluli s letadlovými loděmi USS Enterprise, Hornet a Yorktown, kterou se podařilo opravit po Bitvě v Korálovém moři. Při soubojích během první útočné vlny japonští stíhači ohlásili 35 vítězství při ztrátě jednoho Zera sestřeleného flakem.

Japonci měli nepřesné údaje od osádek průzkumných letounů. V kritické části střetnutí začali měnit výzbroj na svých letounech s ohledem na změnu cíle z letadlových lodí na cíle pozemní a opět na letadlové lodě. Američané na japonský svaz podnikli velké množství útoků letouny námořní pěchoty, armádního letectva a námořnictva. Japonští stíhači při obraně svazu provedli desítky startů a nárokovali 90 vítězství při ztrátě 13 vlastních letounů, ale jejich úsilí bylo marné. Útoků bylo tak velké množství, že byly nakonec fatálně zasaženy letadlové lodě Akagi, Kaga a Sōryū, a to právě při přezbrojování letadel v hangárech. Plně se projevil nedostatek v prvních pasivní ochrany letadlových lodí i v řízení nápravy škod.

Posledním plavidlem, které bylo schopné účinně zasáhnout do boje, byla letadlová loď Hiryū, která proti americkému svazu vyslala dvě vlny bombardérů. Nálety poškodily USS Yorktown natolik, že musela být nakonec potopena. Každou z formací bombardérů doprovázelo šest Zer, jejichž piloti nárokovali 18 amerických letadel při ztrátě pěti strojů.

Američané nakonec zasáhli i Hiryū, kterou sice bránilo dvanáct stíhačů, ale fatálním následkům nedokázali zabránit. Její pohon sice nebyl poškozen, ale požáry se nepodařilo dostat pod kontrolu a tak se také ona 5. června potopila. Japonci tím utrpěli drtivou porážku, která se stala bodem obratu války v Pacifiku. Mimo čtyř letadlových lodí ztratili i křižník Mikuma a několik plavidel bylo poškozeno. Zahynuly více než 3000 členů osádek. Ztráta 23 stíhacích pilotů, kteří zahynuli v boji nebo na palubách svých lodí, nebyla kritická. Významný dopad však měla ztráta velkého množství bombardovacích pilotů a členů technického personálu.

Nová Guinea a Austrálie

Na začátku února 1942 se do čerstvě dobytého Rabaulu přesunula 4. Kōkūtai, jež používala jak dvoumotorové bombardéry, tak i stíhačky A5M. Od poloviny téhož měsíce začala její stíhací jednotka přebírat moderní stíhačky A6M2, které do Rabaulu přivezla letadlová loď Shōhō. Na počátku března se Zera od 4. Kōkūtai přesunula do Lae na Nové Guinei a začala doprovázet bombardéry nad Port Moresby v jižní části tohoto ostrova a k Horn Island v severní Austrálii. Na počátku dubna stíhací jednotku 4. Kōkūtai převzala Tainan Kōkūtai, jež se do

oblasti přesunula. V polovině května Tainan Kōkūtai převzala dalších 15 stíhaček Zero a také piloty pro ně od 1. Kōkūtai a Chitose Kōkūtai. Jejich protivníkem byli zpočátku hlavně australská letci a americké osádky bombardérů, později do Port Moresby dorazily i americké stíhací jednotky. Hlavním bojištěm se od druhé poloviny roku stal Guadalcanal. Boje nad Novou Guineou se znovu zintenzivnily koncem roku 1942, během postupu Spojenců na sever.

Severozápadní Austrálie začala být terčem častých náletů japonského námořního letectva od února 1942. Dopravní Zera se nad Austrálií začala pravidelně objevovat od počátku března, poté, co 3. Kōkūtai (později přeznačená na Kōkūtai 202) začala využívat základnu v Indonésckém Kupangu. Až do podzimu 1943 Japonci na Austrálii provedli přes 200 průzkumných a bombardovacích letů. Kvůli dlouhému doletu byl při nich nadále využíván také A6M2 Model 21. Piloti Zer nad Austrálií dosáhli vynikajících výsledků. Skutečně zaznamenané ztráty se blížily poměru 1:10 ve prospěch Zer, přičemž jejich častým protivníkem byly Spitfiry Mk.V. Tento výsledek byl výrazně odlišný ve srovnání s boji v oblasti Šalamounových ostrovů a Rabaulu.

Guadalcanal

Japonci začali v červenci 1942 budovat leteckou základnu na Guadalcanalu, což představovalo vážnou hrozbu pro lodní dopravu mezi USA a Austrálií. Američané se proto na na tomto ostrově vylodili 7. srpna a brzy se jim podařilo zahájit letecké operace z obsazeného japonského letiště, i z dalších, která následně vybudovali.

Z hlediska stíhacích operací ležela zpočátku hlavní tíha bojů na Tainan Kōkūtai. K doprovodným letům nad Guadalcanal a ke krytí konvojů, které tam směřovaly, létali piloti z Rabaulu. Museli přitom překonat vzdálenost 1065 km. Japonské velení v této oblasti postupně nasadilo i další stíhací jednotky, především šlo o 2. Kōkūtai, část 3. Kōkūtai, dále 6. Kōkūtai a Kanoya Kōkūtai. V září 1942 se Japoncům podařilo zprovoznit letiště na ostrovech Buka a Bougainville, které se nacházely blíže ke Guadalcanalu. V polovině roku 1942 začala na bojiště přicházet nová verze Zera se silnějším motorem Sakae 21 a zkráceným rozpětím, označovaná jako A6M3 Model 32. Pro lety nad Guadalcanalem však byla nevhodná kvůli kratšímu doletu. Na konci roku 1942 se proto tato verze přestala vyrábět a místo ní přicházely k jednotkám od počátku roku 1943 stroje A6M3 Model 22. Díky upravené konstrukci nádrží a křídla, které se příliš nelišilo od Modelu 21, se dolet této verze dokonce prodloužil o 160 km. Zera Model 21 však i nadále zůstávala klíčovou výzbrojí jednotek v této oblasti, ať už na pozemních základnách, nebo na letadlových lodích.

V oblasti Šalamounových ostrovů došlo v souvislosti s bojem o Guadalcanal ke dvěma námořním střetnutím s nasazením letadlových lodí na obou stranách. Tou první byla Bitva v východních Šalamounů během 24. a 25. srpna. Současné s japonským konvojem, který směřoval ke Guadalcanalu, zamířil do téže oblasti také operační svaz s letadlovými loděmi Šōkaku, Zuikaku a Ryūjō. Japonci neměli zprávy o poloze amerických letadlových lodí a proto provedli nálet na Hendersonovo letiště na Guadalcanalu. Letounům z USS Saratoga se podařilo potopit Ryūjō, i když Japoncům se později podařilo poškodit USS Enterprise. Část stíhaček Zero ze zbylých letadlových lodí pak krátce působila z pozemních základen.

Během října 1942 nasadili Japonci u Guadalcanalu mimo Šōkaku a Zuikaku rovněž letadlové lodě Zuihō, Junyō a Hiyō. Během 25. až 27. října došlo k Bitvě u ostrovů Santa Cruz, již se z uvedených japonských lodí neúčastnila jen Hiyō. Na americké straně jim čelily USS Hornet a Enterprise. Američané poškodili svými palubními letouny Zuihō a Šōkaku, sami však ztratili Hornet a poško-

zena byla Enterprise. Japonci sice dosáhli taktického vítězství, ale ztráty jejich leteckého personálu byly vyšší než během Bitvy v Korálovém moři. Proto se z bojiště musely stáhnout i letadlové lodě, které nebyly poškozeny. Stíhací jednotka letadlové lodi Hiyō v oblasti zůstala. Po dobu téměř dvou následujících let to bylo poslední střetnutí letadlových lodí v Pacifiku.

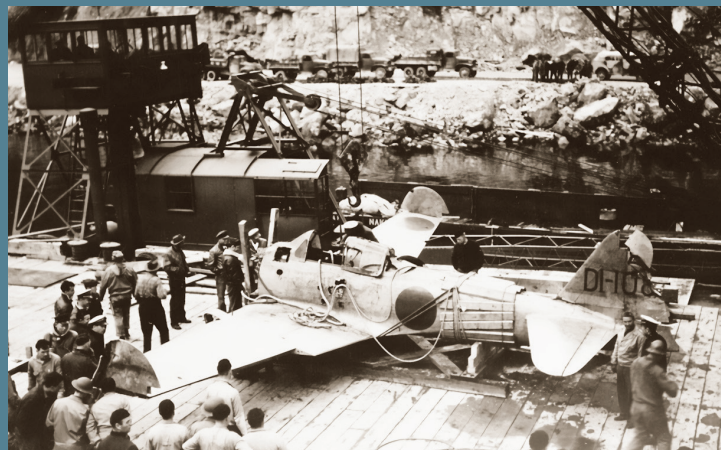
Na počátku listopadu 1942 došlo ke změně označování námořních leteckých jednotek se základnami mimo Japonsko. Nově byly označeny třímístným kódem, který označoval mimo jiné jejich úhel a domovský námořní okrsek v Japonsku. Pokud byla první číslice 2 nebo 3, jednalo se o Kōkūtai, jejíž specializací byly výhradně stíhací letouny. Z Tainan Kōkūtai se stala Kōkūtai 251, obdobně byla označena Kōkūtai 201 (dříve Chitose Kōkūtai), Kōkūtai 202 (dříve 3. Kū.), Kōkūtai 204 (dříve 6. Kū.), Kōkūtai 252 (dříve Genzan Kū.), Kōkūtai 253 (dříve stíhací jednotka Kanoya Kū.). Smíšená 2. Kōkūtai dostala označení Kōkūtai 582 a ponechala si jak jednomotorové bombardéry, tak i stíhací jednotku. Bývalá Tainan Kōkūtai se v polovině listopadu přesunula do Japonska, aby nahradila ztráty, vycvičila posily a převzala novou techniku. Guadalcanal, kterému Japonci říkali „Ga Shima“, byl cílem, který při každém mnohahodinovém letu představoval vysoké riziko kvůli nepříznivému počasí, poruše motoru, únavě nebo nevolnosti způsobené tropickými nemocemi. Japonci současně čelili nepříteli, který neustále zlepšoval svou techniku, taktiku, logistiku a infrastrukturu. Koncem roku 1942 se Japonci pokusili zprovoznit letiště na ostrově Munda, pouhých 300 km od Guadalcanalu, ale spojenecké nálety používání základny značně komplikovaly. Na konci ledna 1943 byla dokončena evakuace japonských jednotek z Guadalcanalu. V té době začala z Bougainville operovat stíhací jednotka letadlové lodi Zuikaku a po dvou týdnech se stáhla na Truk. O měsíc později byla obdobným způsobem nasazena stíhací jednotka letadlové lodi Zuihō. Tato praxe se námořnictvu osvědčila a používalo ji v této oblasti po následující rok.

Japonské velení se na konci března 1943 rozhodlo, že v oblasti Nové Guiney a Šalamounových ostrovů dosáhne vzdušné nadvlády. Proto naplánovalo operaci „I-gō“, při níž mezi 7. a 14. dubnem proběhly nálety na Guadalcanal, Oro Bay, Port Moresby a Milne Bay. Pro stíhací doprovod bylo k dispozici více než 200 letounů A6M2 a A6M3 z Kōkūtai 204, 253 a 582 a ze stíhacích jednotek letadlových lodí Zuikaku, Zuihō, Junyō a Hiyō. Výsledek akce byl vyhodnocen jako velký úspěch. Obě bojující strany však ve skutečnosti utrpěly zanedbatelné ztráty. Po skončení operace byl během inspekční cesty 18. dubna 1943 nad ostrovem Bougainville sestřelen bombardér s admirálem Isoroku Yamamotem na palubě. Na základě informací výzvedné služby byly ve správný čas na správném místě americké stíhačky P-38. Velitel spojeného loďstva a jeden z architektů útoku na Pearl Harbor zahynul přesně rok po Doolitlově náletu na Tokio.

V květnu 1943 se do Rabaulu vrátila Kōkūtai 251. Právě včas na to, aby se zapojila do útoků na spojenecké síly, které se probíjávaly od Guadalcanalu dál na severozápad. Japonci vyvinuli obrovské úsilí, aby ofenzívu zastavili, ale jejich úsilí bylo marné. Poslední nálet na Guadalcanal Japonci provedli 16. června 1943. Ze 24 střežících bombardérů přišli o 13 osádek a stíhací doprovod 70 Zer musel odepsat 15 letounů. Spojenci utrpěli minimální ztráty.

Ústup a obrana Rabaulu

Na konci června 1943 se Spojenci vylodili na Nové Georgii a obsadili letiště Munda. Následovaly obranné boje o Vella Lavellu v srpnu a Buin v září a říjnu. V tomto období se piloti Zer poprvé utkali se stíhačkami F6F Hellcat. Na bojiště se vrátila z Japonska Kōkūtai 201 a jednotky na pozemních základnách posílily stíhací jednotky letadlových lodí Junyō a Ryūhō. Pilotům Zer se dařilo v boji s nepřátelskými stíhači držet poměr vítězství a ztrát na dobré úrovni. Vysoké



Kogovo Zero na snímku v Dutch Harbor na Aleutách během přepravy do USA. Barvu tohoto relativně nového letounu popsali Američané v technické zprávě jako „lesklou šedozelenou“.



Příprava letadel ke vzletu z japonské letadlové lodi Šōkaku během bitvy u ostrovů Santa Cruz, 26. října 1942.

ztráty však měly osádky bombardérů. Byl to problém, na který velení nenacházelo recept. Bombardéry „Kate“ a „Val“ již byly zastaralé a proti silně vyzbrojeným spojeneckým stíhačkám jejich konstrukce neposkytovala ochranu osádce. Na konci října 1943 se z Bougainvillu stáhly do Rabaulu poslední stíhací jednotky. Začaly čelit systematické bombardovací kampani jednotek námořní pěchoty, amerického armádního a námořního letectva a také útokům leteckých jednotek Spojenců. Jádrem obrany tohoto strategického přístavu byly Kōkūtai 201, 204 a 253. Ty v té době používaly A6M Model 22, 52 a rovněž staré dobré 21. Krátkodobě je podporovaly nebo jim doplňovaly stav jednotky z letadlových lodí. V listopadu to byly na krátkou dobu stíhači ze Zuihō, Shōkaku a Zuikaku. Na konci prosince 1943 je na krátkou dobu následovali piloti Zer z Hiyō a Ryūhō. Rabaul se z japonského pohledu v tomto období dal přirovnat k mlýnku na maso. Na počátku ledna musela být na Saipan stažena Kōkūtai 201, po necelém měsíci se z Rabaulu na Truk přesunula vyčerpaná Kōkūtai 204. Nahradili ji stíhači z letadlových lodí Jun'yō, Hiyō a Ryūhō, kteří společně s Kōkūtai 253 v obranných bojích vydrželi po dobu jednoho měsíce. Na konci února 1944 se začaly z Rabaulu stíhací jednotky stahovat na Truk. Přestože velení slibovalo jednotky vrátit zpět, již k tomu nikdy nedošlo a Spojenci tuto základnu neutralizovali až do konce války. S koncem bojů nad Rabaulem japonské námořní letectvo přišlo o většinu zkušených veteránů.

Čína, Indie a Indonésie

Protože zesilovaly nálety Spojenců proti cílům na čínské pevnině a Taiwanu, rozhodlo se japonské námořnictvo založit Kōkūtai 254. V říjnu 1943 zahájila činnost v Hong Kongu a později její Zera operovala i z dalších základen. V únoru 1944 byla v centrální Číně vytvořena Kōkūtai 256. Protivníky těchto jednotek byly především americké bombardéry a ke konci roku 1944 byly obě jednotky nasazeny při obraně Taiwanu a Filipín. Kvůli velkým ztrátám byly v lednu 1945 jejich zbývající části začleněny do jiné jednotky.

Vzhledem k tomu, že se japonské armádní letectvo muselo v roce 1943 zaměřit na boje o sever Nové Guineje, převzalo japonské námořní letectvo jeho operační prostor v Indickém oceánu. V červenci byla kvůli tomuto úkolu založena Kōkūtai 331. Měla hlavní základnu severně od Sumatry na Sabangu a používala letiště na Andamanech a Nikobarech, kde čelila především RAF. Působila ale také v Thajsku a v Barmě. Krátkodobě se jednalo o smíšenou jednotku, která používala i jednomotorové bombardéry.

V říjnu 1943 byla založena Kōkūtai 381, jejíž hlavním úkolem byla po celý následující rok obrana ropných rafinérií na Borneu. Jejími protivníky byly především americké čtyřmotorové bombardéry a se stíhačkami A6M2 Model 21 provedla přibližně polovinu bojových letů v noci. Často při tom využívala fosforové pumy. Kōkūtai 381 byla postupně rozšířena o další části, které používaly dvoumotorové noční stíhačky a jednomotorové i dvoumotorové bombardéry. Přesto si ponechala označení stíhací jednotky.

Marshallovy ostrovy, Karolíny a Mariany

Na počátku roku 1943 byla se Zery na Marshallových ostrovech dislokována nejdříve Kōkūtai 201, která se stáhla z Rabaulu. Po jejím přesunu do Japonska ji vystřídala v únoru Kōkūtai 252. Měla základnu především na ostrovech Kwajalein, Maloelap, Nauru, Roi a Wake. Nejčastěji se setkávala s americkými čtyřmotorovými bombardéry, ale na podzim 1943 prošla těžkými boji s Hellcaty US Navy. V listopadu ji proto v této oblasti posílila Kōkūtai 281. Během dobytí Marshallových ostrovů v únoru 1944 byla tato jednotka zcela zničena a její poslední piloti padli v pozemních bojích. Část Kōkūtai 252 se podařilo evakuovat do Japonska.

Stíhačky Zero Model 21 začaly být tou dobou využívány také jako stíhací bombardéry. Jednou z prvních jednotek, která Zera za tímto účelem převzala, byla bombardovací Kōkūtai 501. Od ledna 1944 se na ně přeskolovala na Truku. Do této oblasti se z Rabaulu stáhly i Kōkūtai 201 a 204. Po bojích s letouny US Navy se ale v březnu zbytky těchto jednotek stáhly na Filipíny, nebo byly absorbovány jinými jednotkami. V této oblasti je nahradilo několik nově zorganizovaných jednotek. Některé již měly být vyzbrojeny novými stíhačkami „George“ a „Jack“, ale všechny nakonec používaly A6M Zero, především Model 52 a 21. Před bojem o Mariany byly v oblasti dislokovány Kōkūtai 261 na Saipanu a Meleyonu, Kōkūtai 263 na Guamu, Kōkūtai 343 na Tinianu, Kōkūtai 202 na Moenu a Truku a Kōkūtai 253 na Etenu.

Zásadní reorganizací prošlo palubní letectvo, které bylo na letadlových lodích rozděleno do tří Kōkūtai. Bombardéry, stíhačky a průzkumné letouny na lodích Taihō, Shōkaku a Zuikaku spadaly pod Kōkūtai 601. Z palub Jun'yō, Hiyō a Ryūhō operovala Kōkūtai 652 a letci Kōkūtai 653 byli přiděleni na letadlové lodi Chiyoda, Chitose a Zuihō. Mezi nové stroje palubních jednotek patřily stíhací bombardéry. Jejich úkolem bylo napadat doprovodná plavidla letadlových lodí, poškodit je nebo potopit a vázat na sebe část obranné palby. Pro tento účel mělo sedm z výše uvedených jvdel samostatné peruté síhacích bombardérů A6M2 Model 21 (viz např. marking J).

Bitva ve Filipínském moři, k níž došlo 19. a 20. června 1944, byla největším střetnutím letadlových lodí v historii. Na japonské straně se jich účastnilo devět a na americké patnáct. Šlo současně o poslední bojovou akci, v níž byla nasazena Zera Model 21 coby palubní letouny. Japonci však v této bitvě přišli o více než 600 letadel a tři letadlové lodi. Naplno se zde projevil nedostatečné zkušenosti nově vycvičených letců. Svůj díl na porážce měl i fakt, že oproti střetnutím z roku 1942 byla řada velkých důstojníků lodí v porovnání s předchůdci o deset služebních let mladší. Velká část z nich přitom vůbec neměla zkušenosti z letecké služby.

Filipíny a obrana Japonska

Od podzimu 1944 čelilo japonské armádní a námořní letectvo náletům na Filipíny, které vyvrcholily vyloděním v Leyte 20. října 1944. V té době dospělo japonské velení k těžkému rozhodnutí, které bylo dlouho diskutováno a mělo přispět ke zvýšení efektivity boje s nepřátelskými plavidly. Vznikly první Kamikaze jednotky, jejichž letci se obětovali nárazem do nepřátelské lodi. K tomuto účelu byly až do konce války využívány všechny typy letounů, včetně cvičných dvoumístných A6M-2K a A6M2 Model 21 (viz marking K). Kamikaze jednotky vznikaly jak z bojových, tak i cvičných Kōkūtai. Téměř čtyři tisíce japonských námořních a armádních pilotů položily tímto způsobem svůj život v zájmu ničení nepřítele. Spojenci byli zpočátku touto taktikou zaskočeni. Letci Kamikaze způsobili přibližně 80 procent ztrát spojeneckých plavidel v posledních deseti měsících války. Padly jim za obětí letadlové lodi USS St. Lo, Ommaney Bay a Bismarck Sea, dále 14 torpédoborců a asi 30 dalších plavidel. Několik stovek lodí bylo poškozeno, část z nich neopravitelně. Útoky Kamikaze stály život pět tisíc členů osádek a přibližně stejný počet jich byl zraněn. Ani toto krajní řešení však porážce Japonska nezabránilo.

Když spojenečtí vojáci po kapitulaci obsazovali letecké základny v Japonsku, mezi leteckou technikou bojových jednotek nalezli i ojedinělé A6M2 Model 21. Jeden z nich je doložen u Kōkūtai 302 se symbolem vzdušného vítězství na svislých ocasích plochách. Po čtyřech letech války v Pacifiku byla „jednadvacítká“ stále strojem, který od útoku na Pearl Harbor v nezměněné podobě čelil daleko modernějším letounům protivníka.



foto: San Diego Air and Space Museum

Stíhači ze 3. Kōkūtai na letišti Kupang v Indonésii v roce 1942. Všimněte si rozdílů mezi světlými identifikačními pruhy a pásy ve srovnání s šedou barvou letounu, která se zdá být poměrně tmavá.



foto: San Diego Air and Space Museum

Část pilotů Tainan Kōkūtai v Lae na Nové Guineji v červnu 1942. Saburō Sakai je v prostřední řadě druhý zleva, Hiroyoshi Nishizawa stojí úplně vlevo.

ATTENTION



UPOZORNĚNÍ



ACHTUNG



ATTENTION



注意



Carefully read instruction sheet before assembling. When you use glue or paint, do not use near open flame and use in well ventilated room. Keep out of reach of small children. Children must not be allowed to suck any part, or pull vinyl bag over the head.



Před započítím stavby si pečlivě prostudujte stavební návod. Při používání barev a lepidel pracujte v dobře větrané místnosti. Lepidla ani barvy nepoužívejte v blízkosti otevřeného ohně. Model není určen malým dětem, mohlo by dojít k požití drobných dílů.

INSTRUCTION SIGNS

* INSTR. SYMBOLS

* INSTRUKTION

* SINNBILDEN

* SYMBOLES

* 記号の説明

OPTIONAL
VOLBABEND
OHNOUTSAND
BROUSITOPEN HOLE
VYVRTAT OTVORSYMETRICAL ASSEMBLY
SYMETRICKÁ MONTÁŽREMOVE
ODŘÍZNOUTREVERSE SIDE
OTOČITAPPLY EDUARD MASK
AND PAINT
POUŽIT EDUARD MASK
NABARVIT

PARTS



DÍLY



TEILE

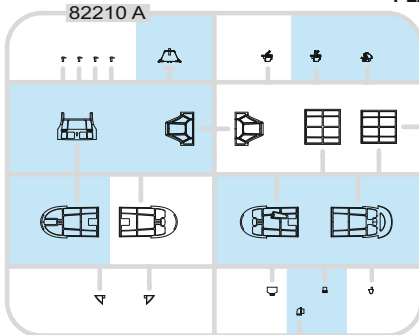
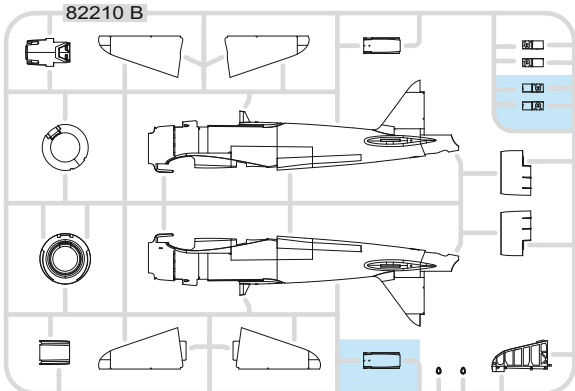
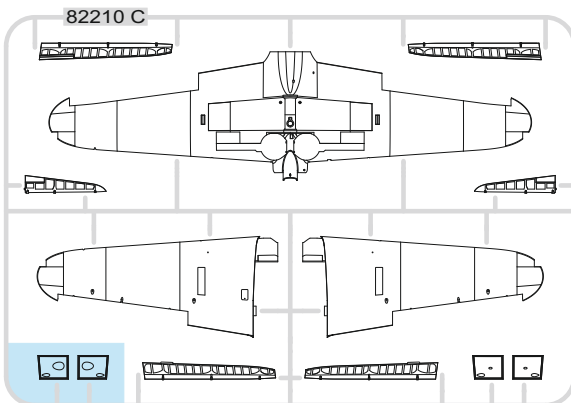
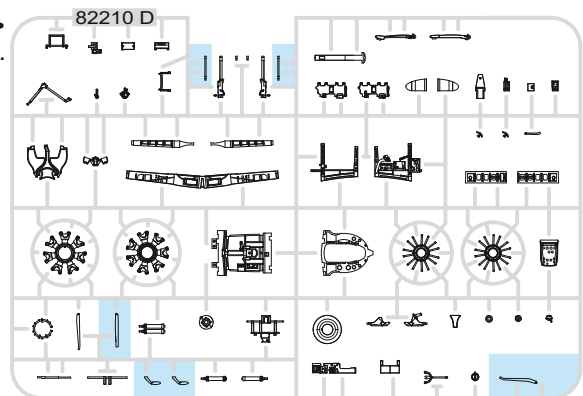
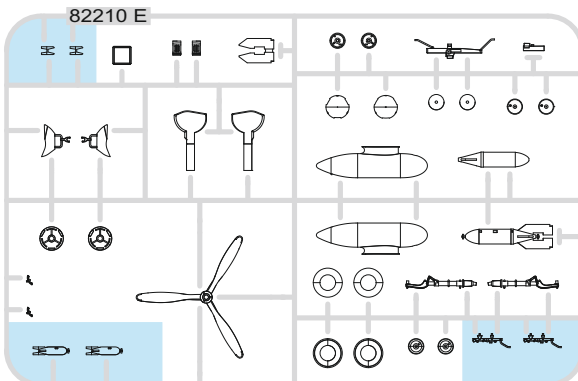
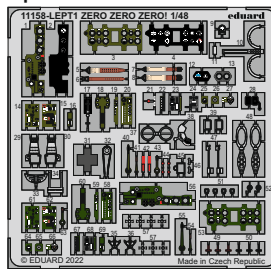
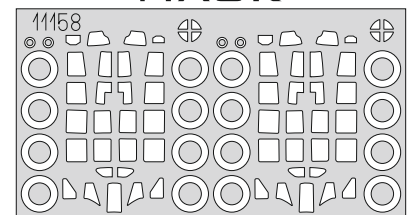


PIÈCES



部品

PLASTIC PARTS

A>
2 pcs.B>
2 pcs.C>
2 pcs.D>
2 pcs.E>
2 pcs.PE - PHOTO ETCHED DETAIL PARTS
2 pcs.eduard
MASK

-Parts not for use. -Teile werden nicht verwendet. -Pièces à ne pas utiliser. -Tyto díly nepoužívejte při stavbě. - 使用しない部品

COLOURS



BARVY



FARBEN



PEINTURE

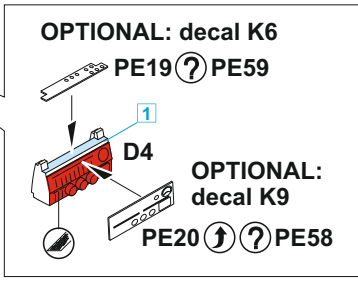
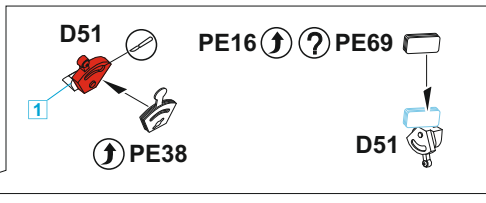
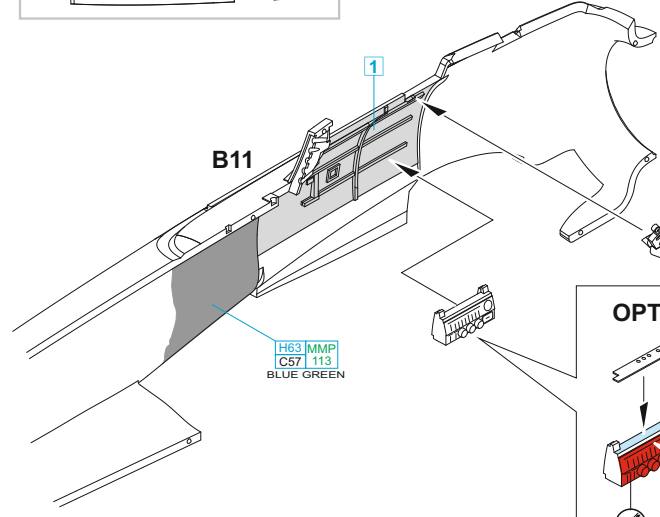
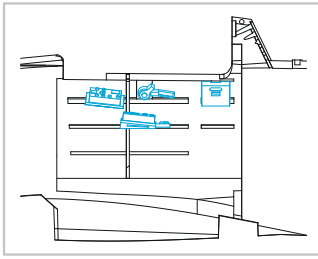
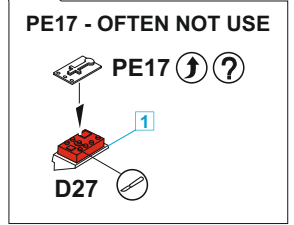
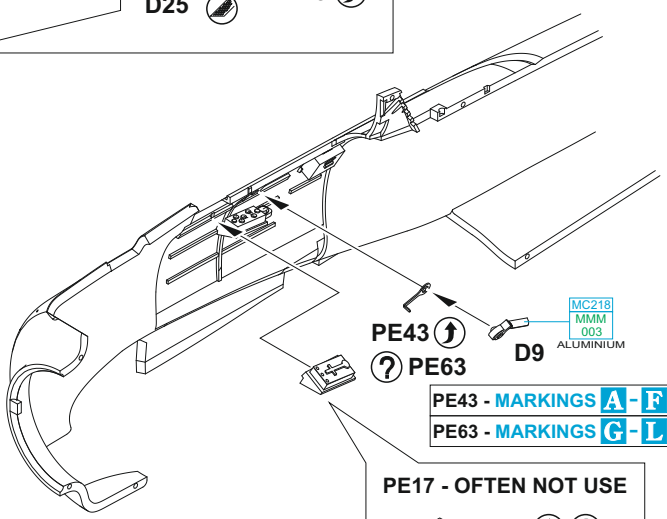
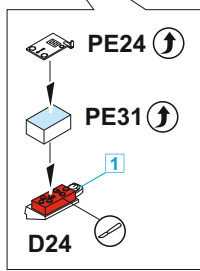
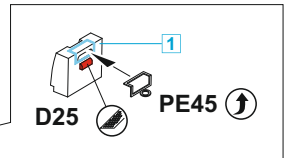
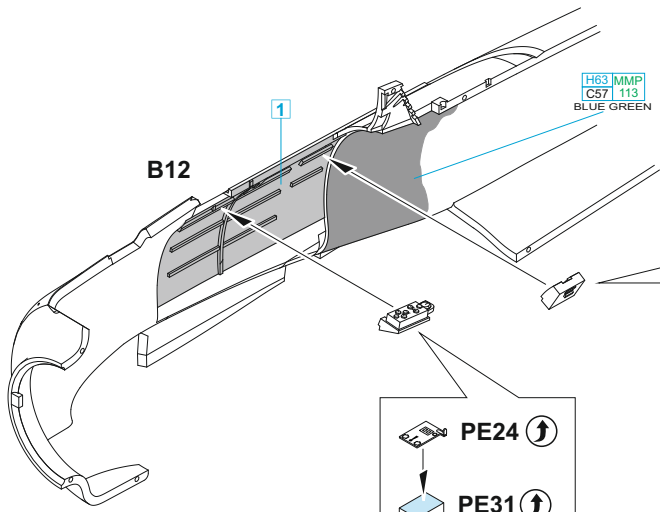


色

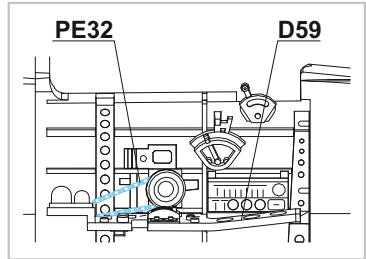
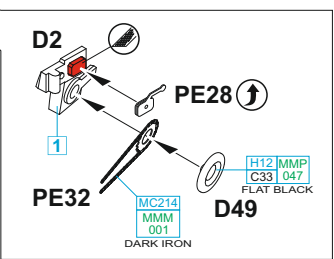
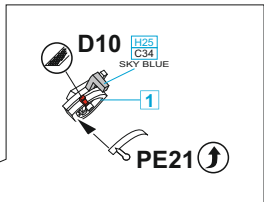
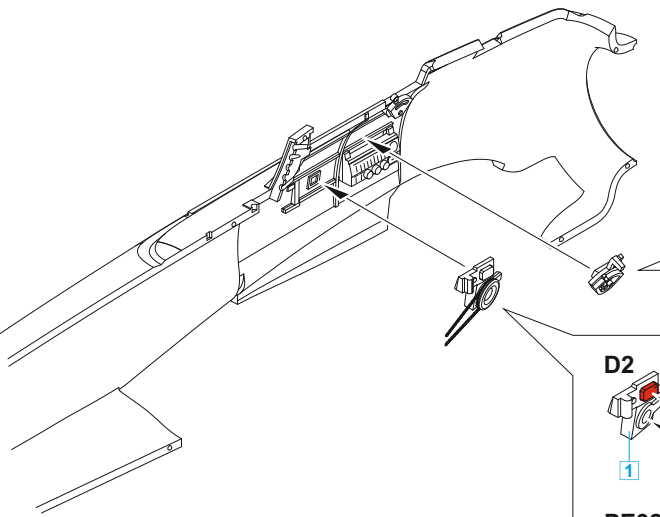
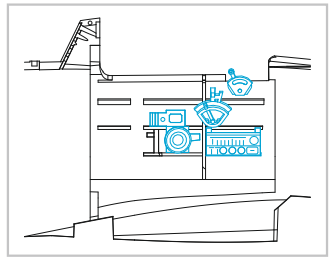
GSI Creos (GUNZE)		MISSION MODELS	
AQUEOUS	Mr.COLOR	PAINTS	
H2	C2	MMP-047	BLACK
H6	C6	MMP-004	GREEN
H8	C8		SILVER
H11	C62	MMP-001	FLAT WHITE
H12	C33	MMP-047	FLAT BLACK
H14	C59	MMP-005	ORANGE
H24	C58		ORANGE YELLOW
H25	C34		SKY BLUE
H47	C41	MMP-012	RED BROWN
H58	C351	MMP-059	INTERIOR GREEN
H59	C15		IJN GREEN
H63	C57	MMP-113	METALLIC BLUE GREEN
H70	C60	MMP-056	GRAY
H77	C137	MMP-040	TIRE BLACK

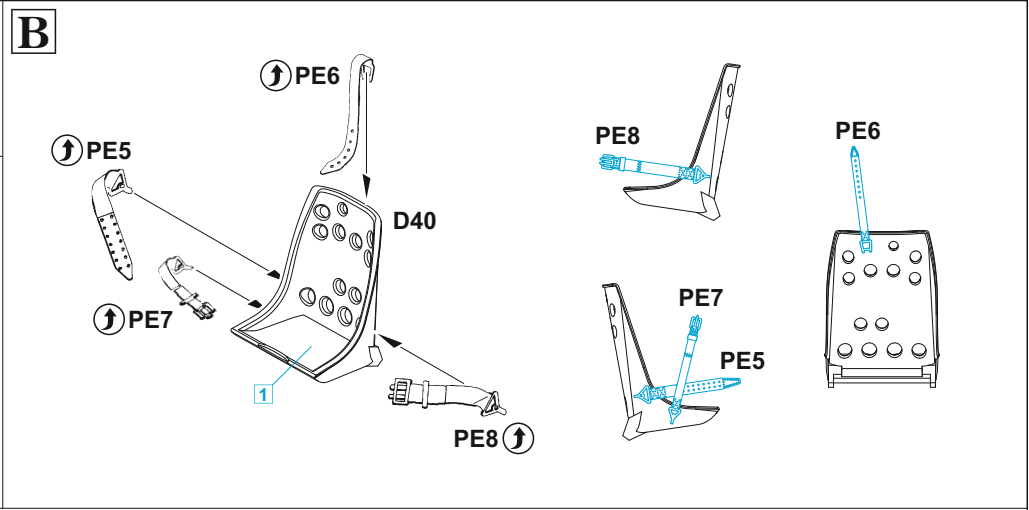
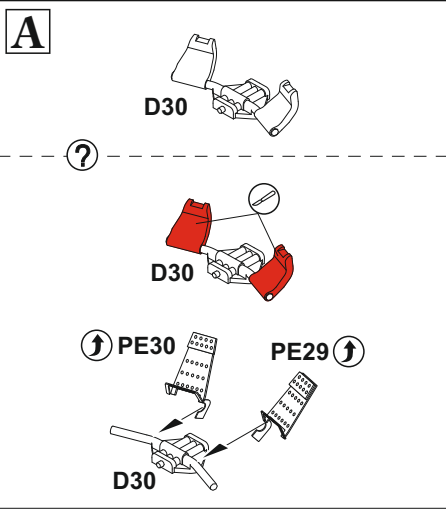
GSI Creos (GUNZE)		MISSION MODELS	
AQUEOUS	Mr.COLOR	PAINTS	
H90	C47		CLEAR RED
H93	C50		CLEAR BLUE
H324	C324	MMP-116	LIGHT GRAY
H336	C336		HEMP
H340	C340		FIELD GREEN
H417	C117	MMP-051	LIGHT BLUE
	C125	MMP-108	COWLING COLOR
	C131	MMP-115	RED BROWN
Mr.METAL COLOR		METALLICS	
	MC214	MMM-001	DARK IRON
	MC218	MMM-003	ALUMINIUM
	MC219	MMM-009	BRASS
Mr.COLOR SUPER METALLIC		METALLICS	
	SM201	MMC-001	SUPER FINE SILVER

1 = H58 MMP
C351 059
INT. GREEN - MARKINGS **A-F**
H340
C340
FIELD GREEN - MARKINGS **G-L**



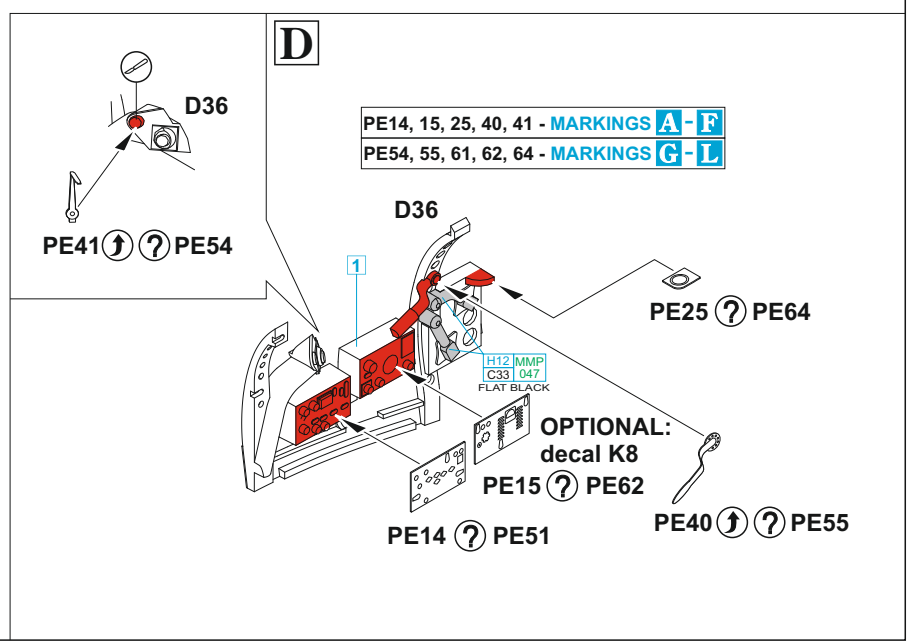
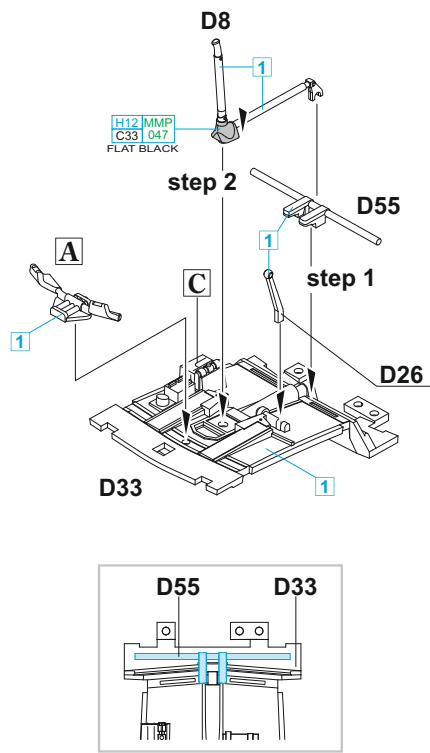
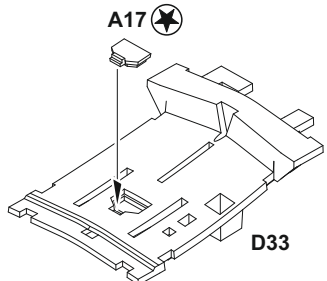
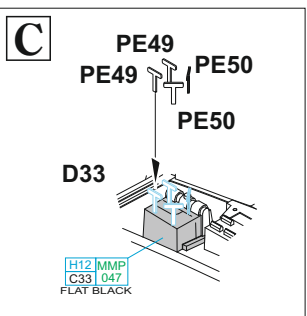
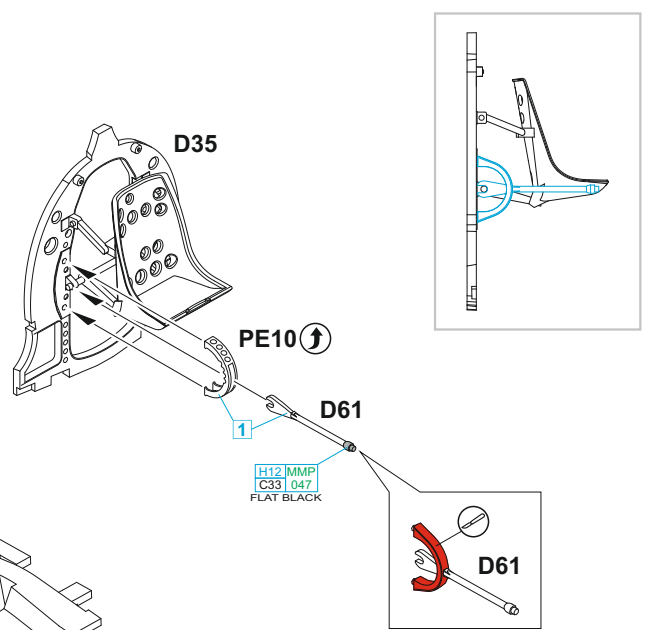
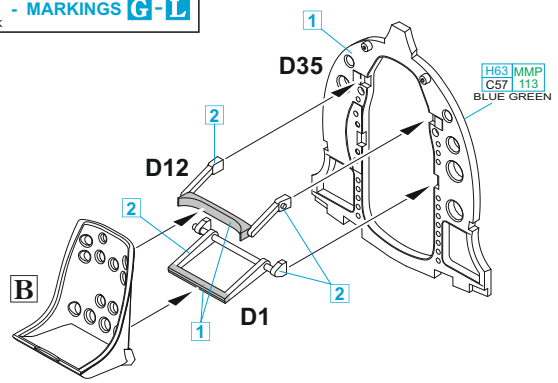
PE16, 19, 20 - MARKINGS **A-F**
PE58, 59, 69 - MARKINGS **G-L**

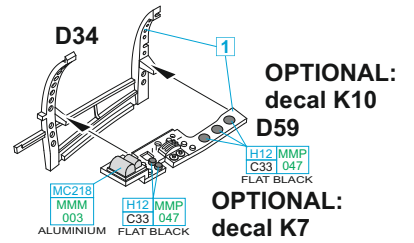
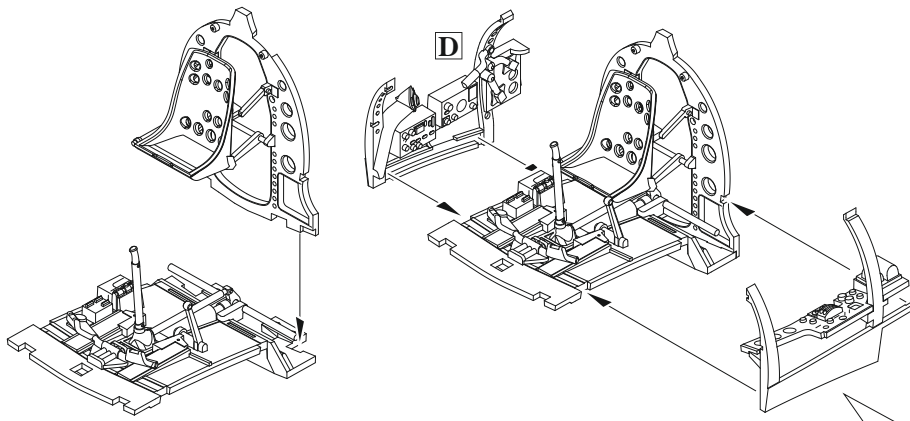




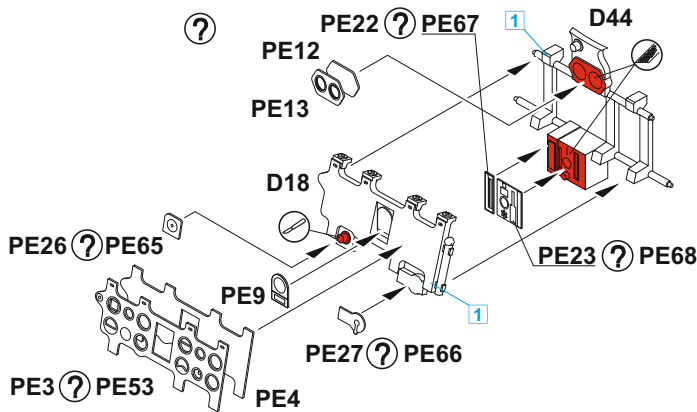
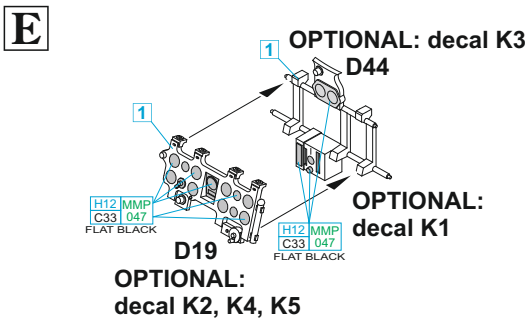
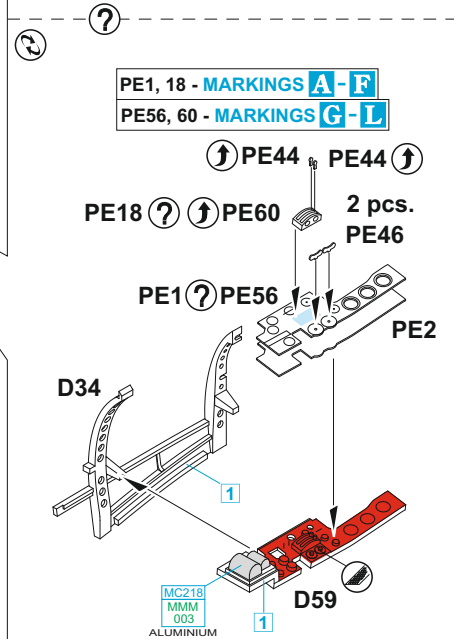
2 =

H68 MMP	C351 059	- MARKINGS A - F
INT. GREEN		
H12 MMP	C33 047	- MARKINGS G - L
FLAT BLACK		

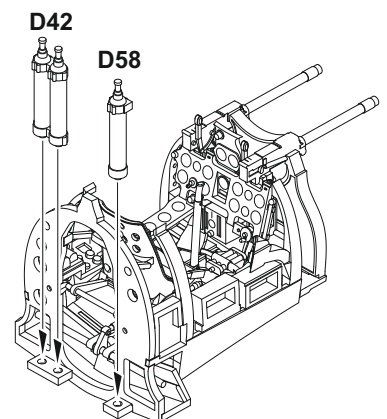
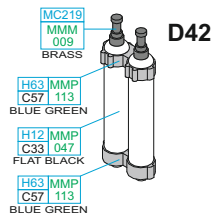
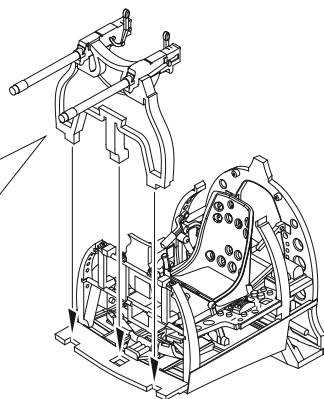
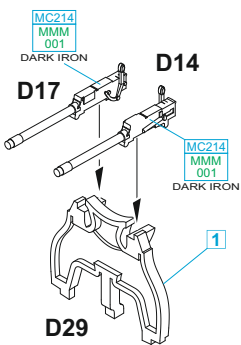


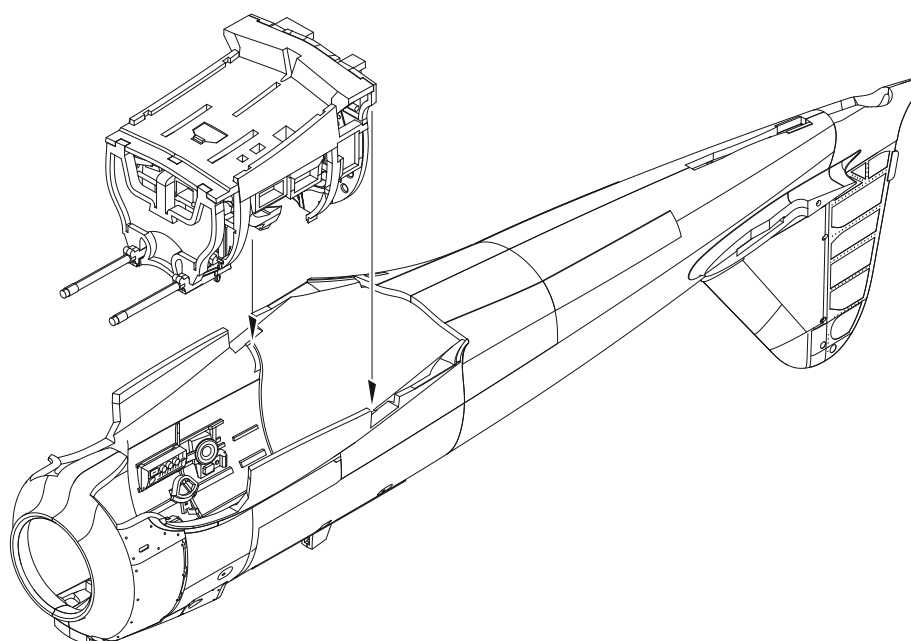
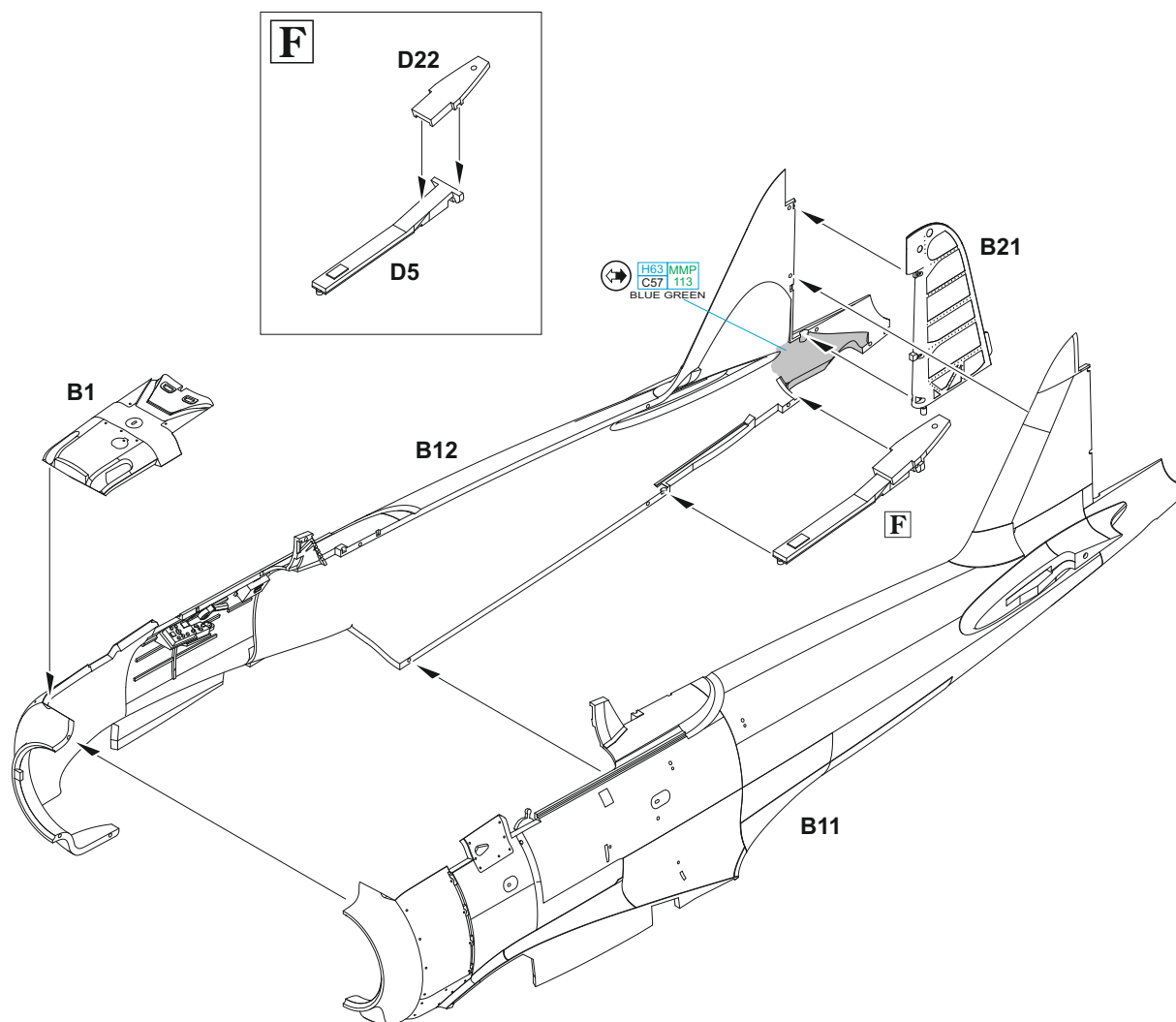


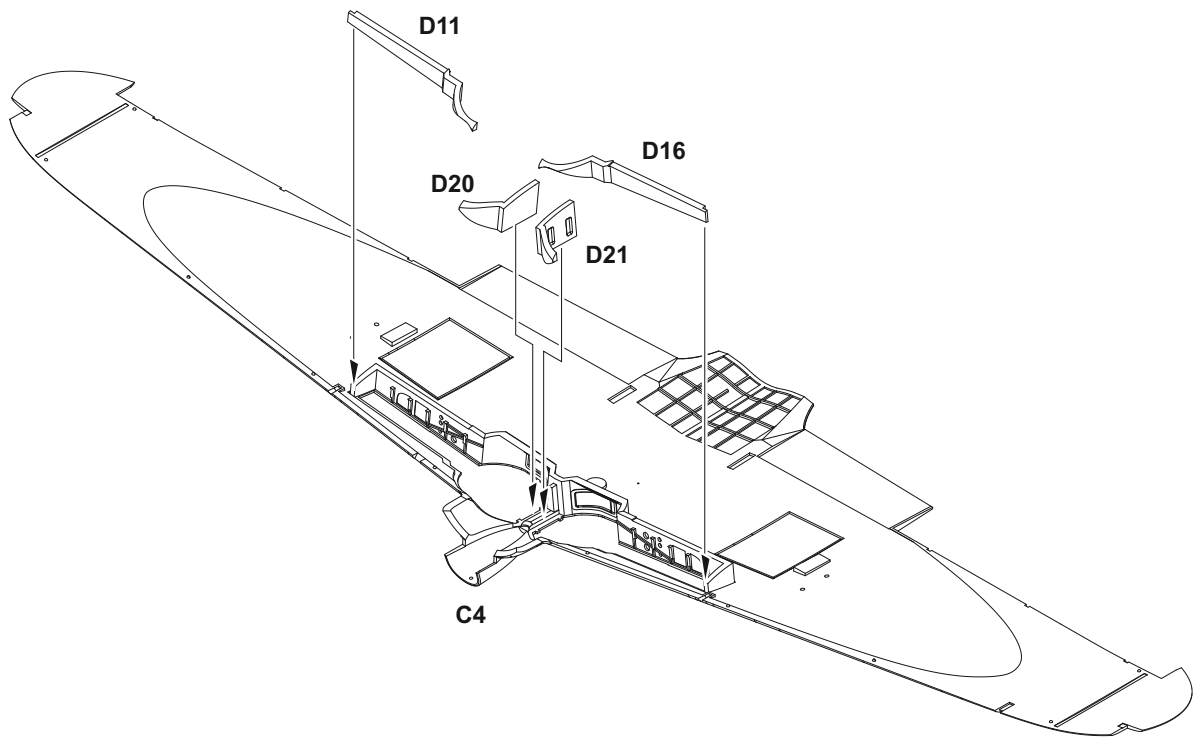
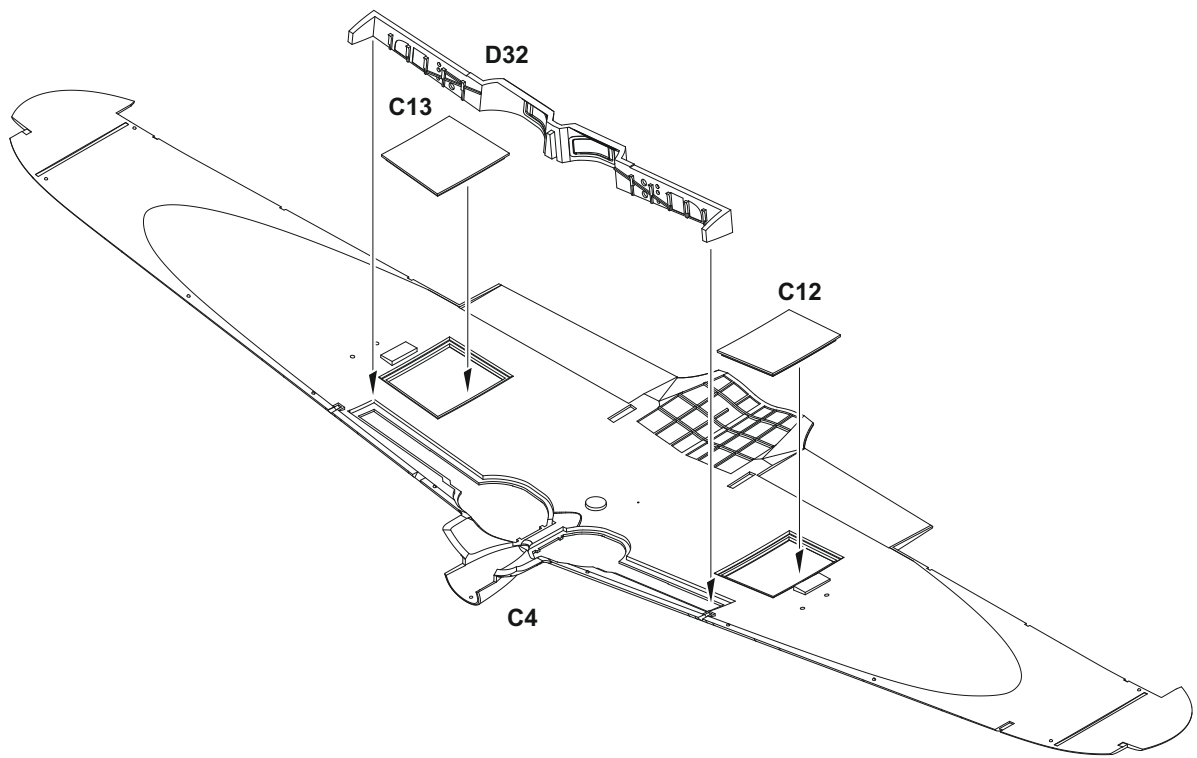
PE1, 18 - MARKINGS **A-F**
 PE56, 60 - MARKINGS **G-L**

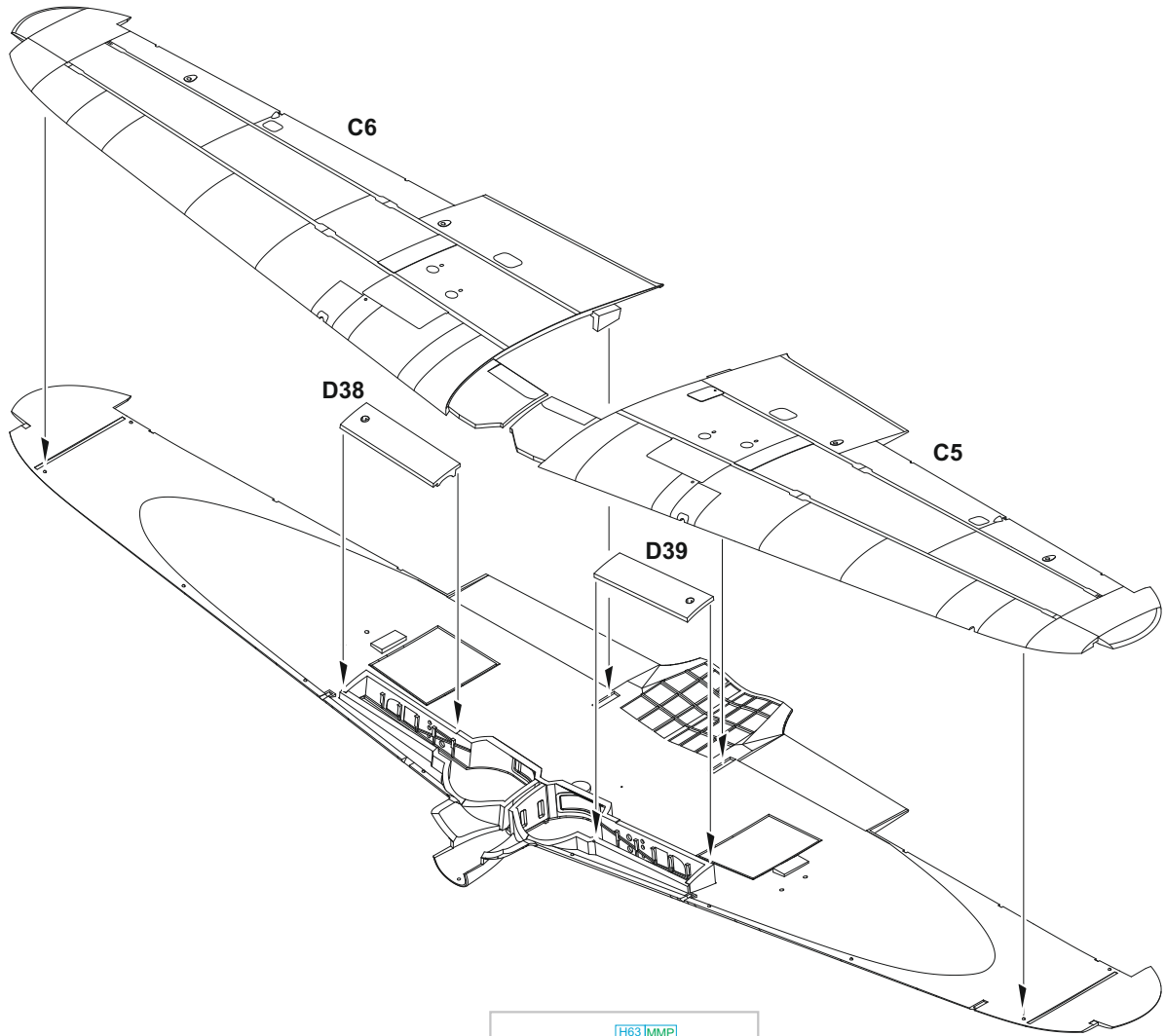


PE3, 22, 23, 26, 27 - MARKINGS **A-F**
 PE53, 65, 66, 67, 68 - MARKINGS **G-L**

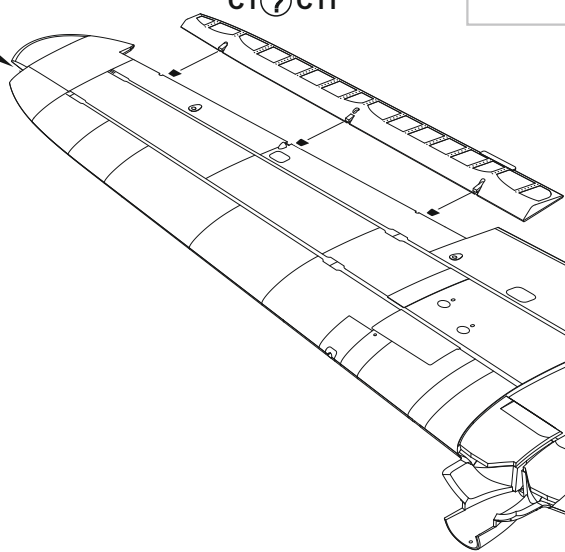
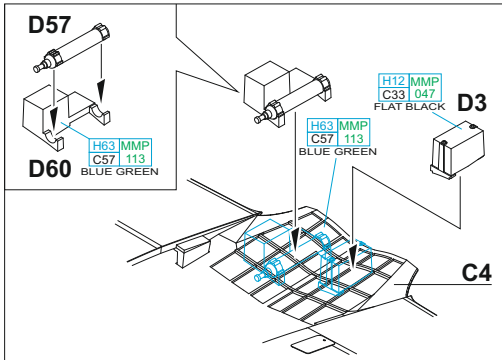
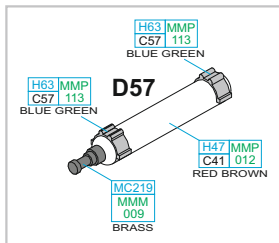






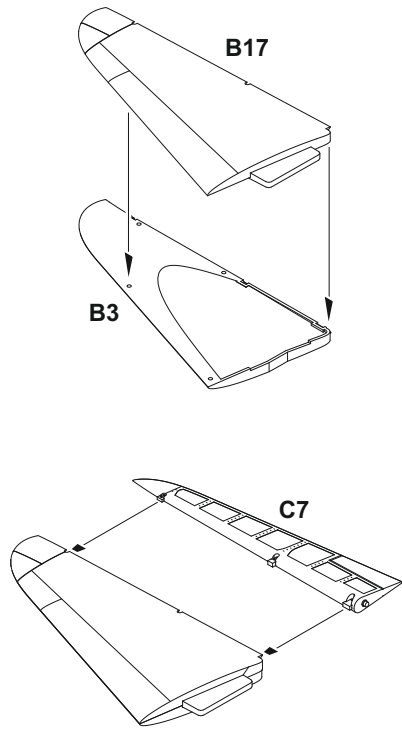
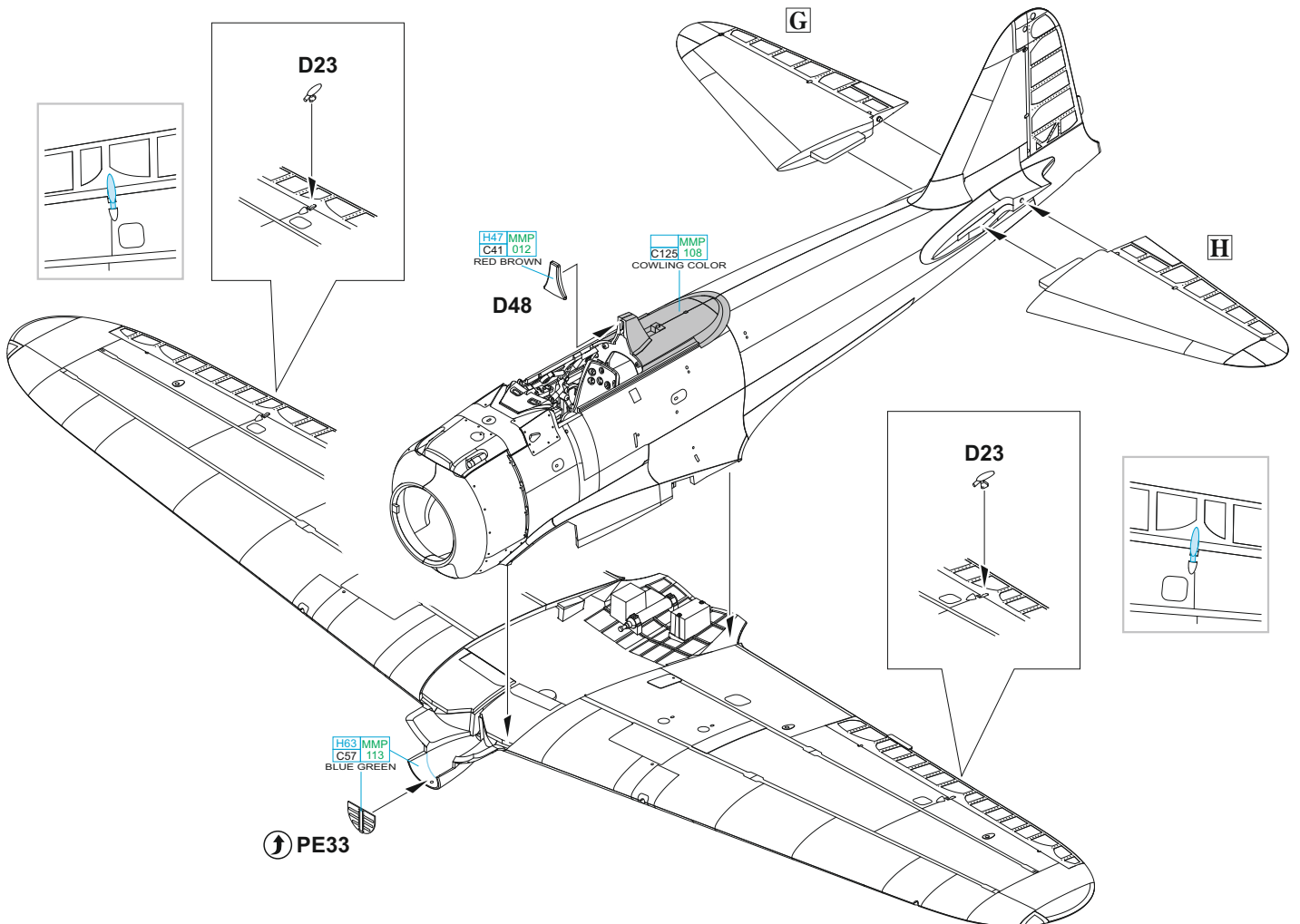
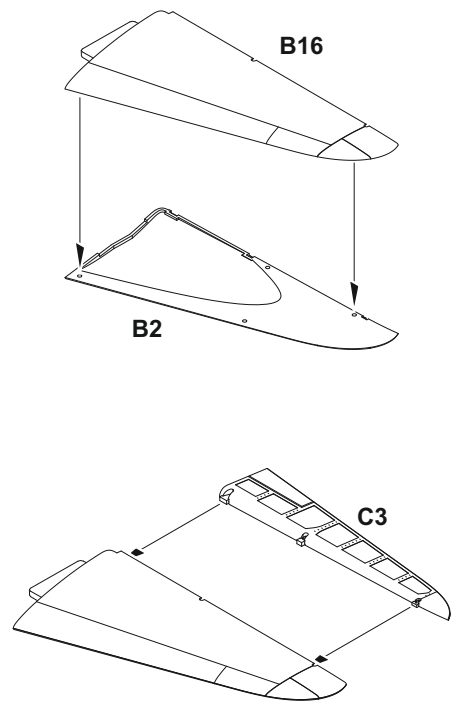


C1 - MARKINGS **D, E, F, G, I, J, K**
 C11 - MARKINGS **A, B, C, H, L**

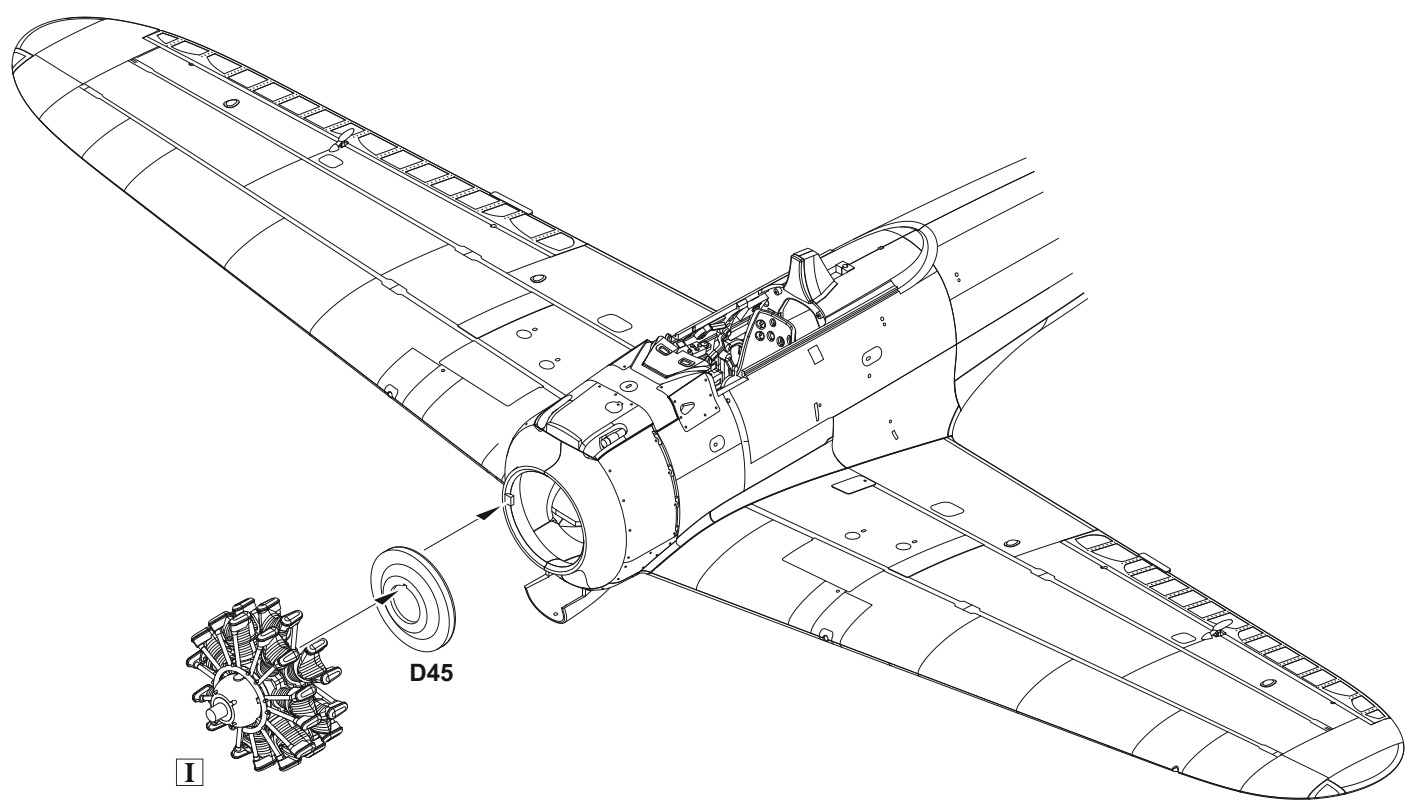
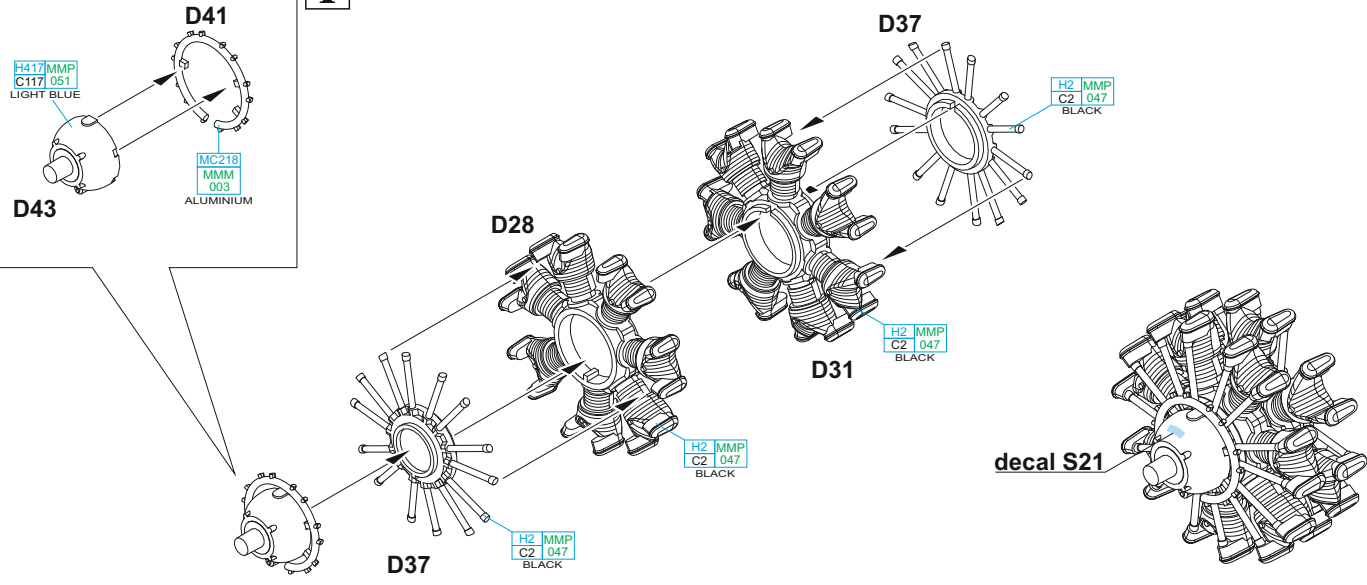


C2 - MARKINGS **D, E, F, G, I, J, K**
 C10 - MARKINGS **A, B, C, H, L**

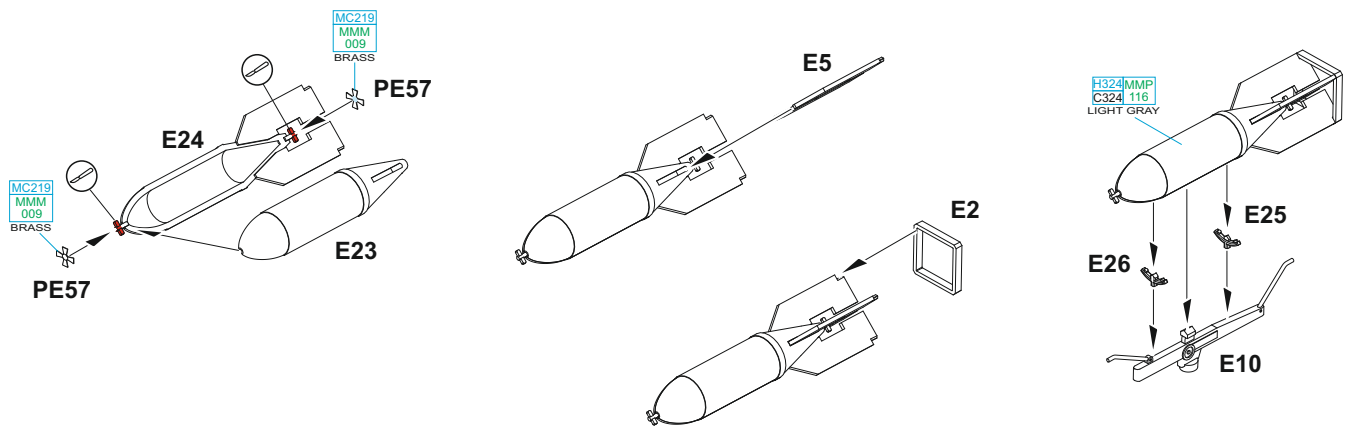


G**H**

I

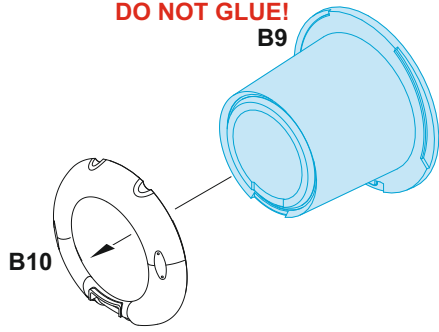


J ? MARKINGS J, K ONLY



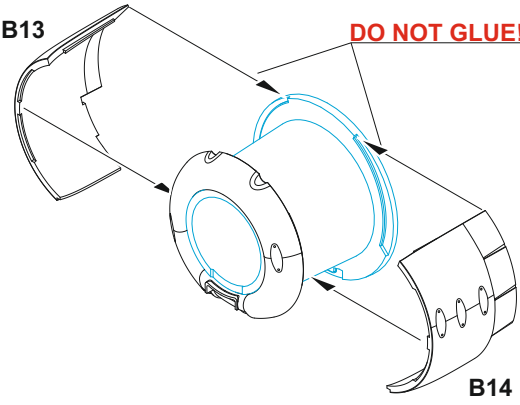
K

DO NOT GLUE!



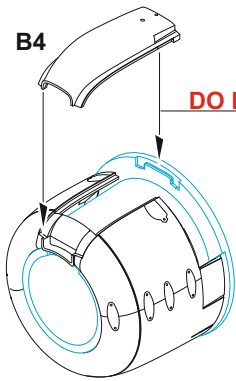
B13

DO NOT GLUE!

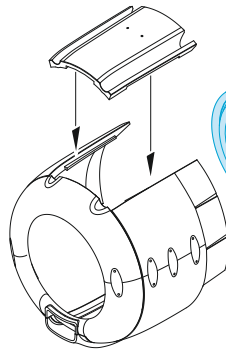


B4

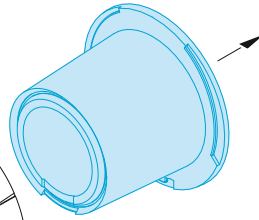
DO NOT GLUE!



step 2
B15



step 1
B9



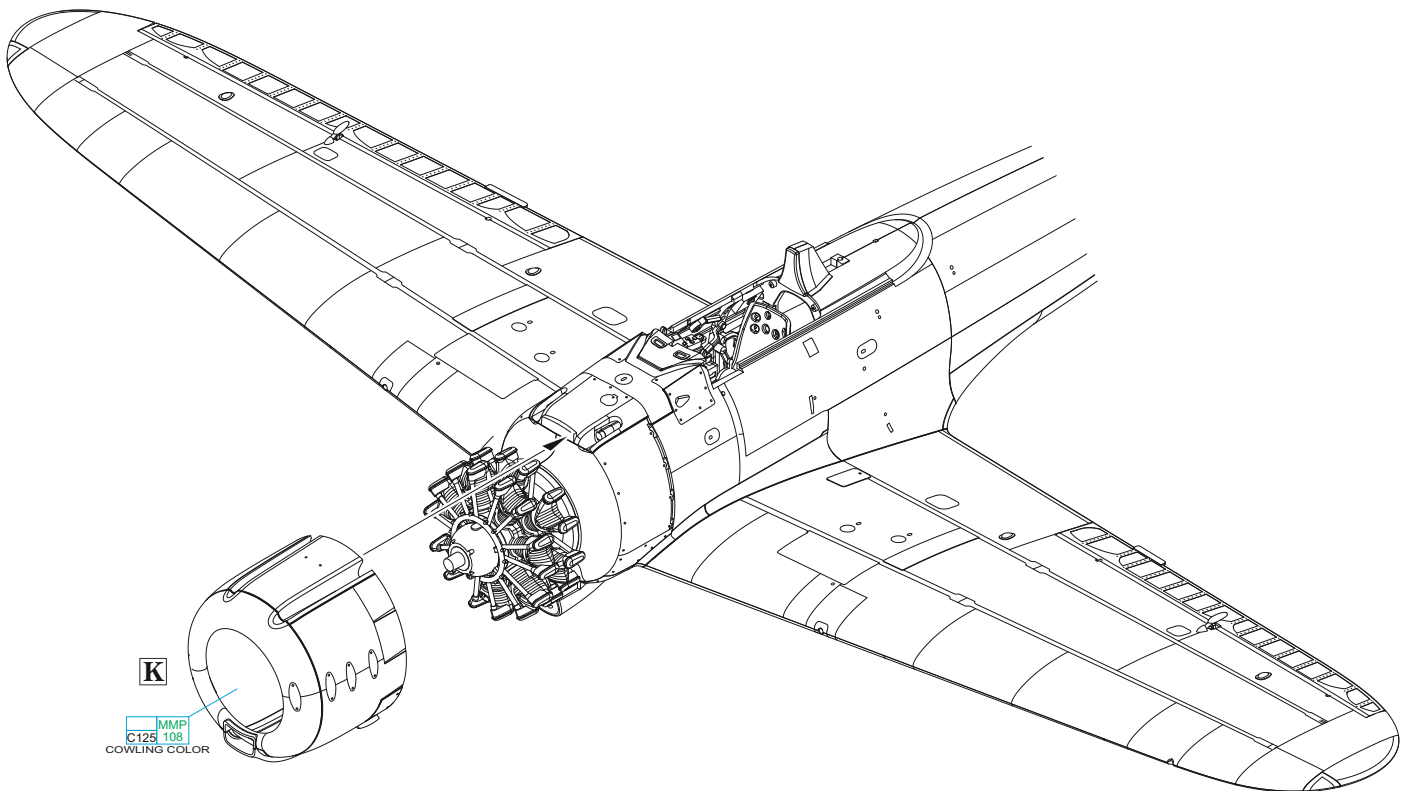
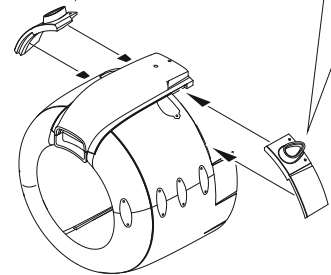
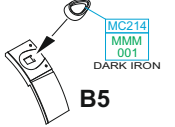
B19
MC214
MMM
001
DARK IRON

B6



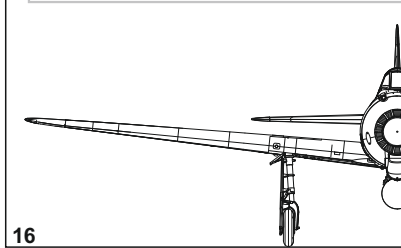
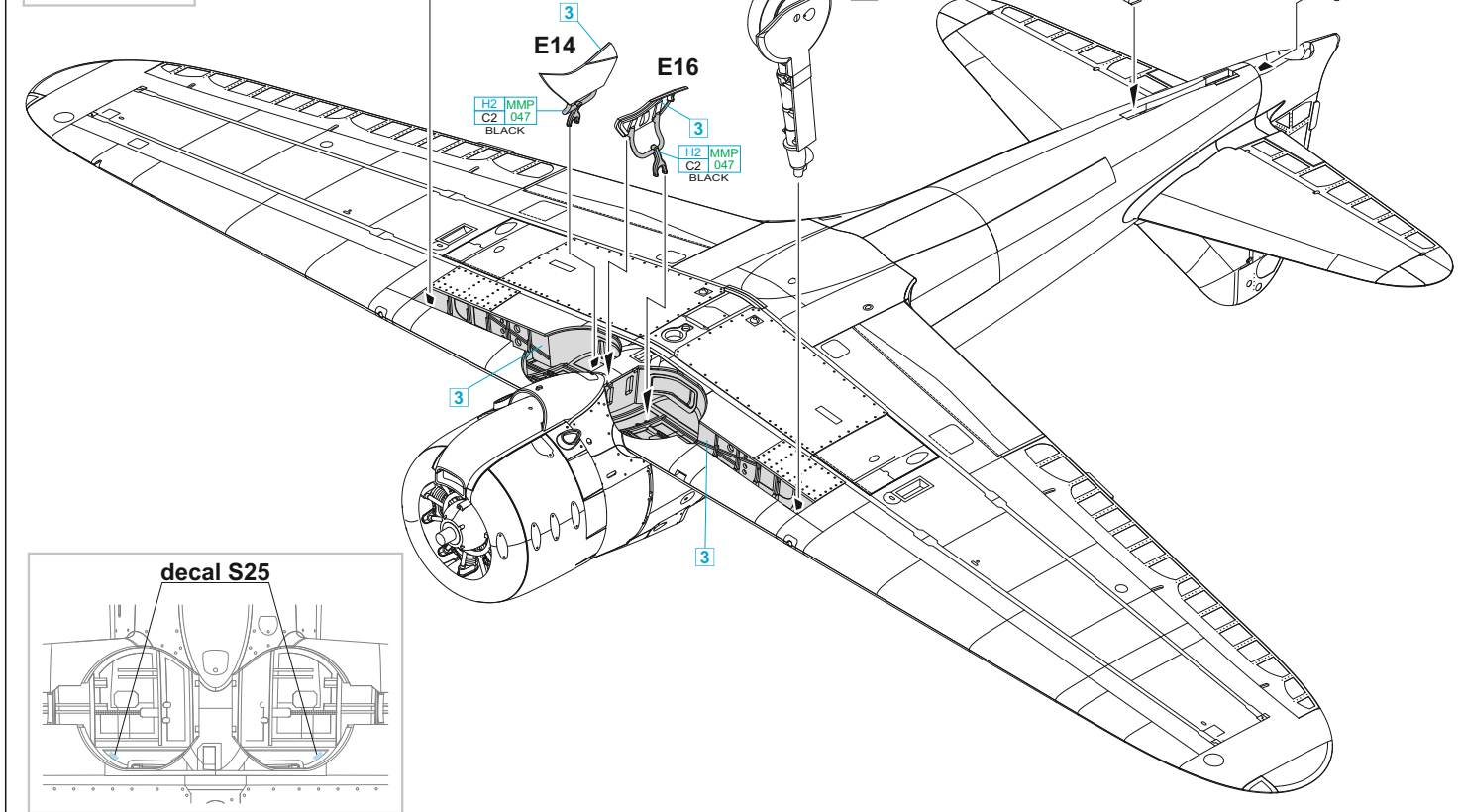
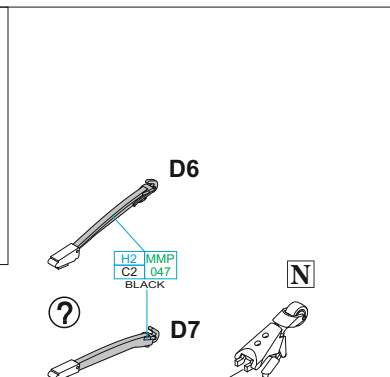
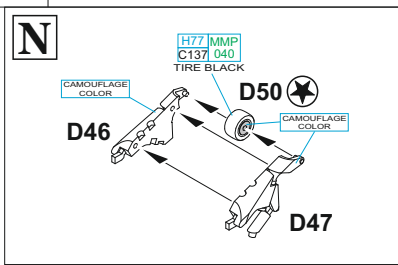
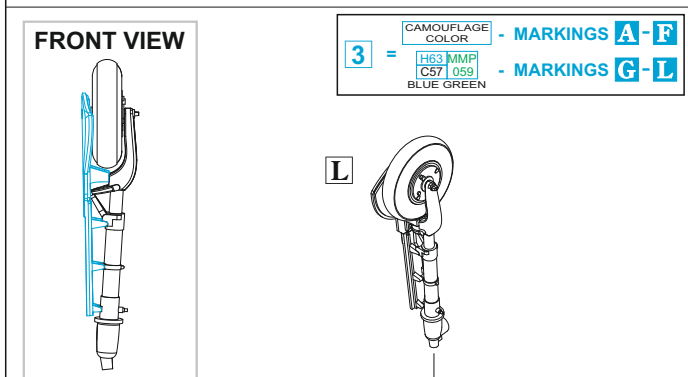
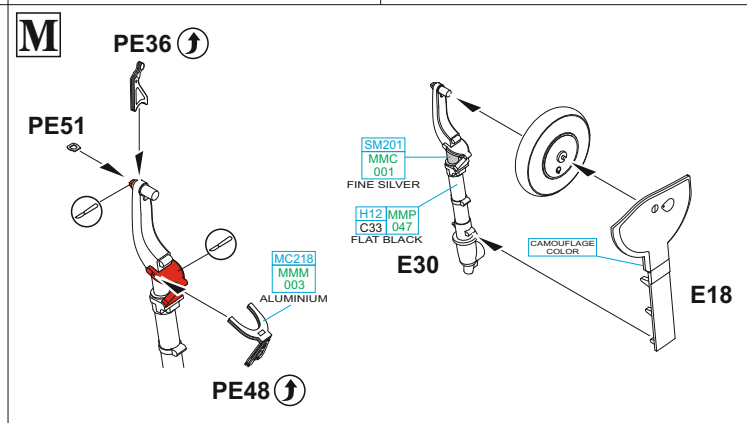
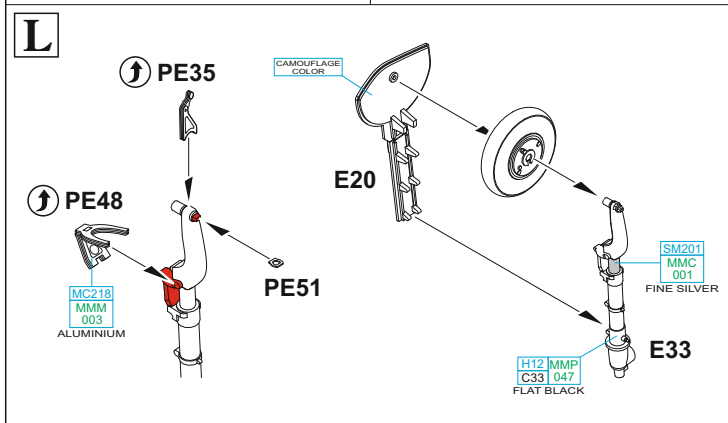
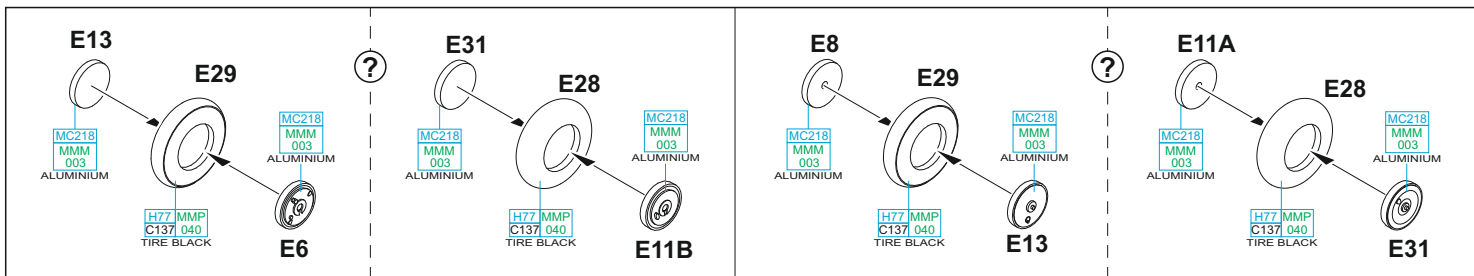
B20
MC214
MMM
001
DARK IRON

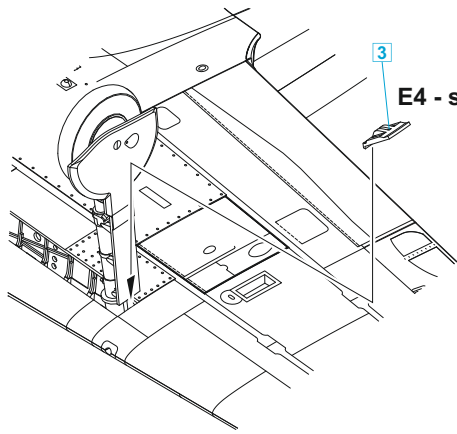
B5



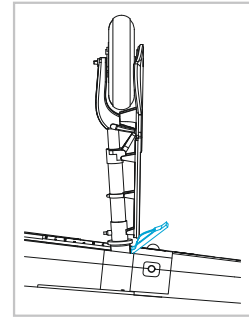
K

MMP
C125 108
COWLING COLOR

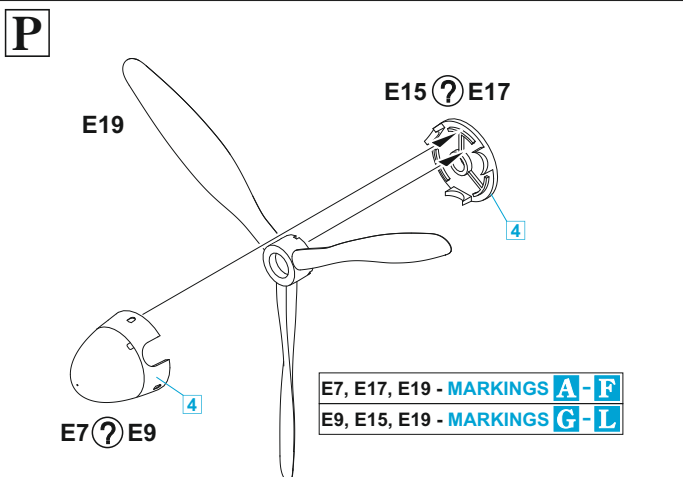
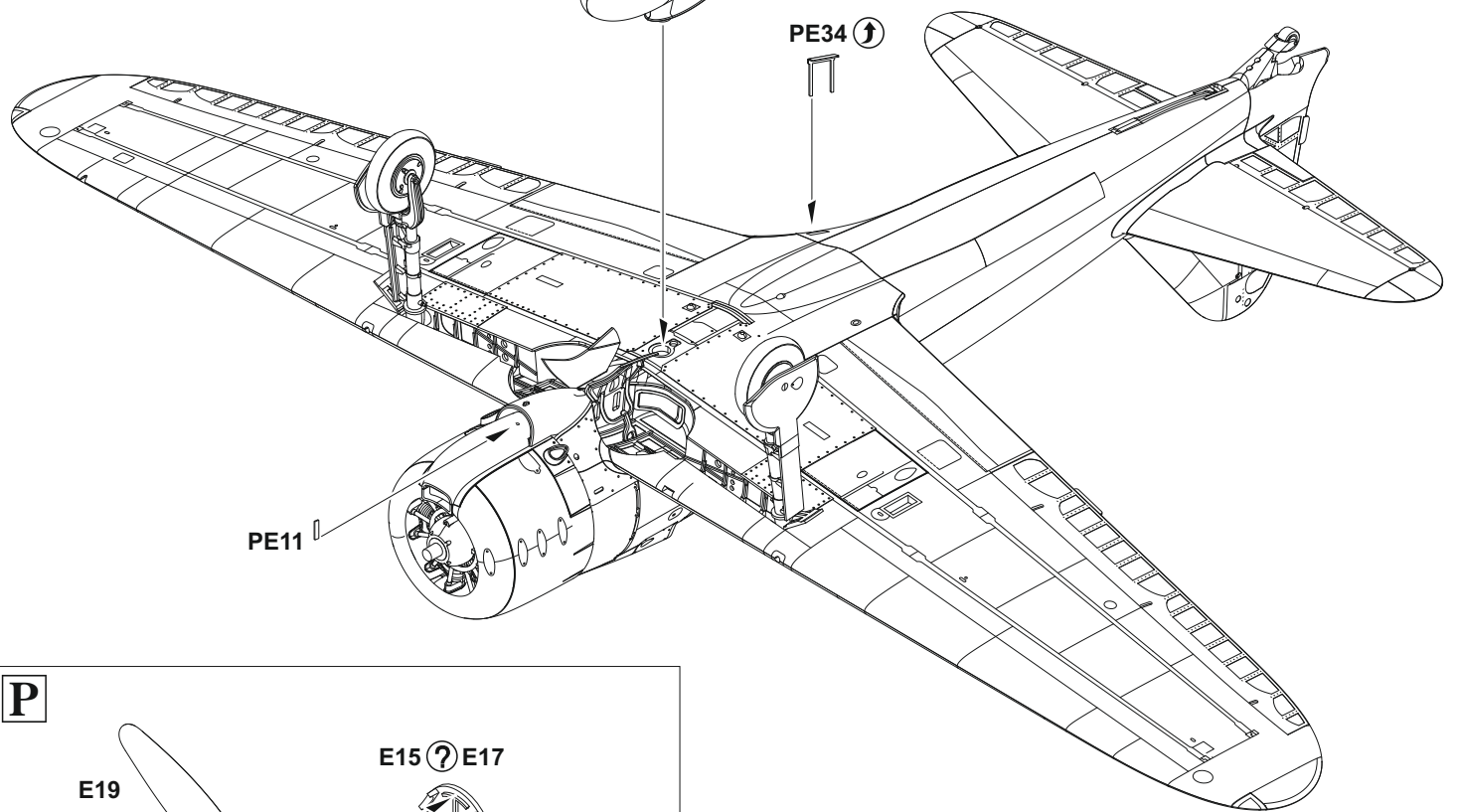
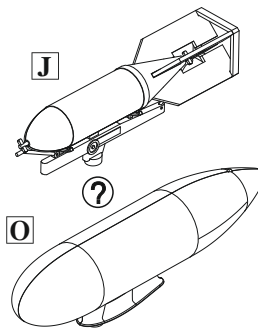
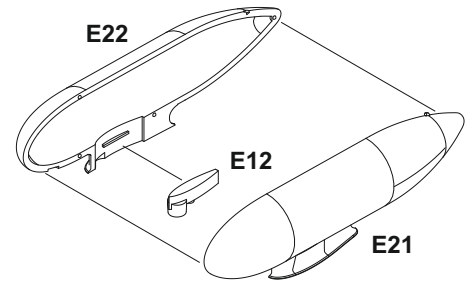




E4 - starboard ↔ E3 - port side

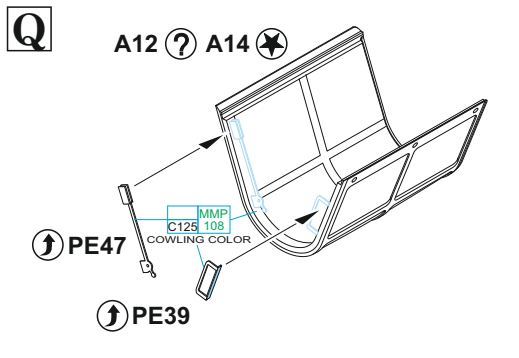
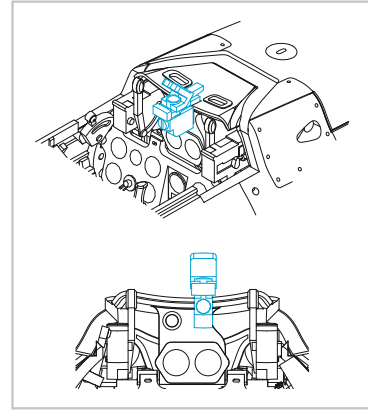
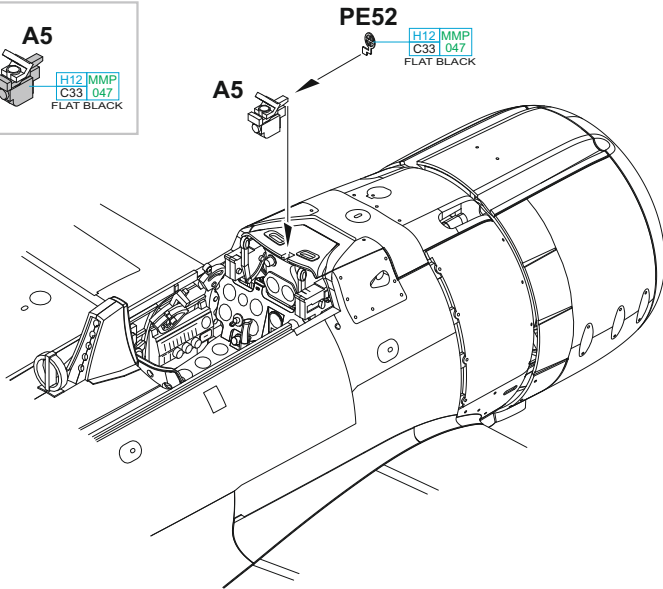
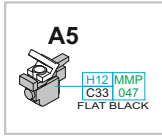


O ? MARKINGS **A, B, C, D, E, F, G, H, I, L** ONLY



E7, E17, E19 - MARKINGS **A - F**
 E9, E15, E19 - MARKINGS **G - L**

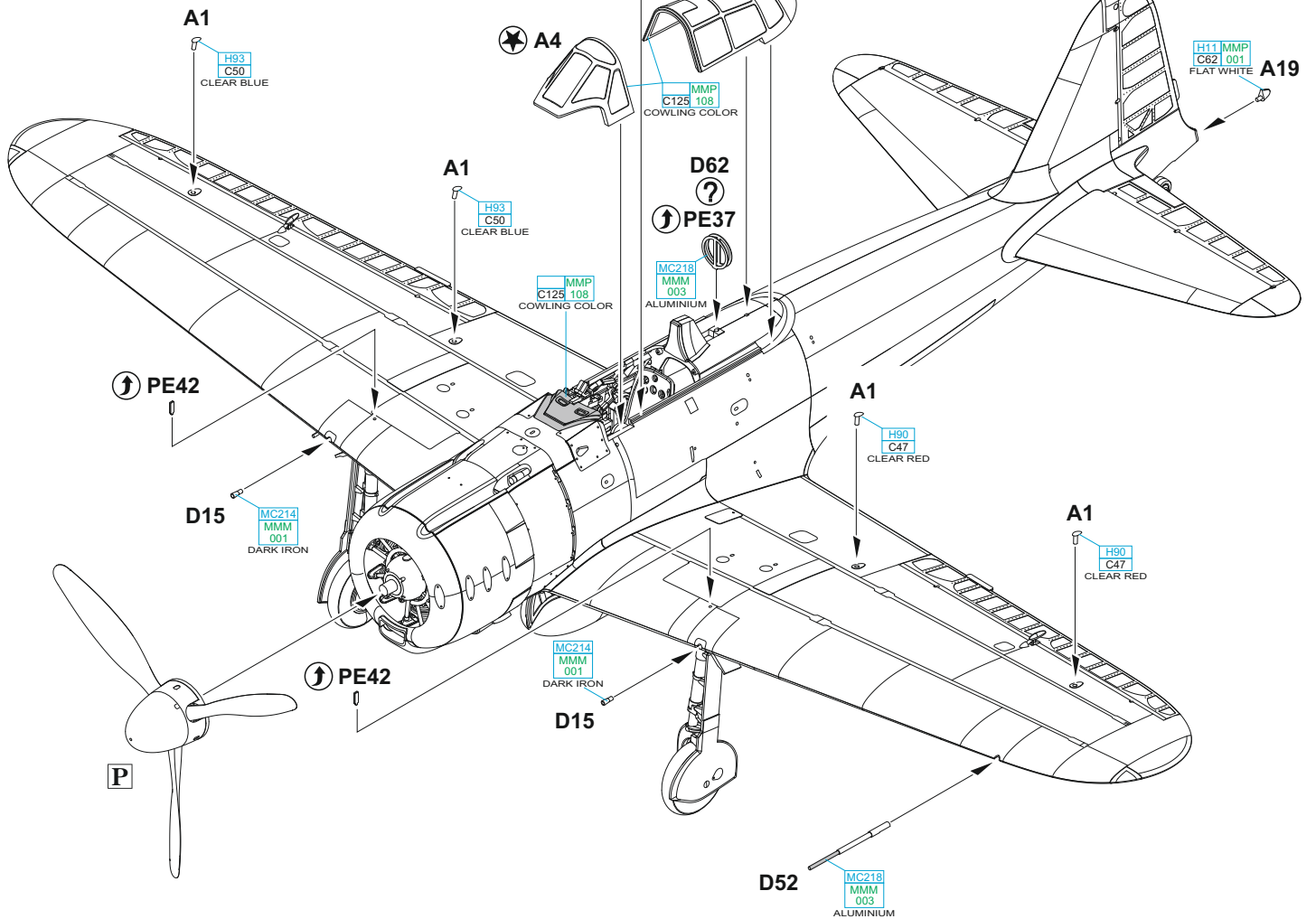
H8	SILVER	- MARKINGS A, B, C, D, E, G, H, K, L
C8		
H24	ORANGE YELLOW	- MARKING F
C58		
MMP	RED BROWN	- MARKINGS I, J
C131	115	



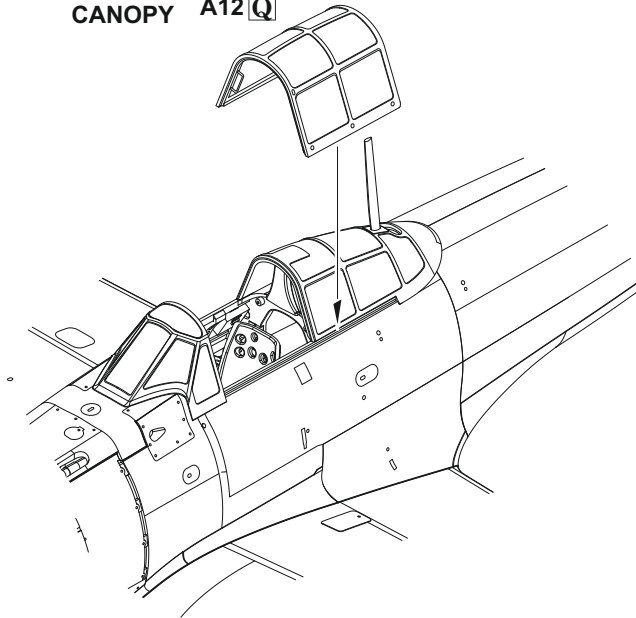
CLOSED CANOPY

D53 ? D53 - MARKINGS **C, D, F, H, I, J, K, L** ONLY

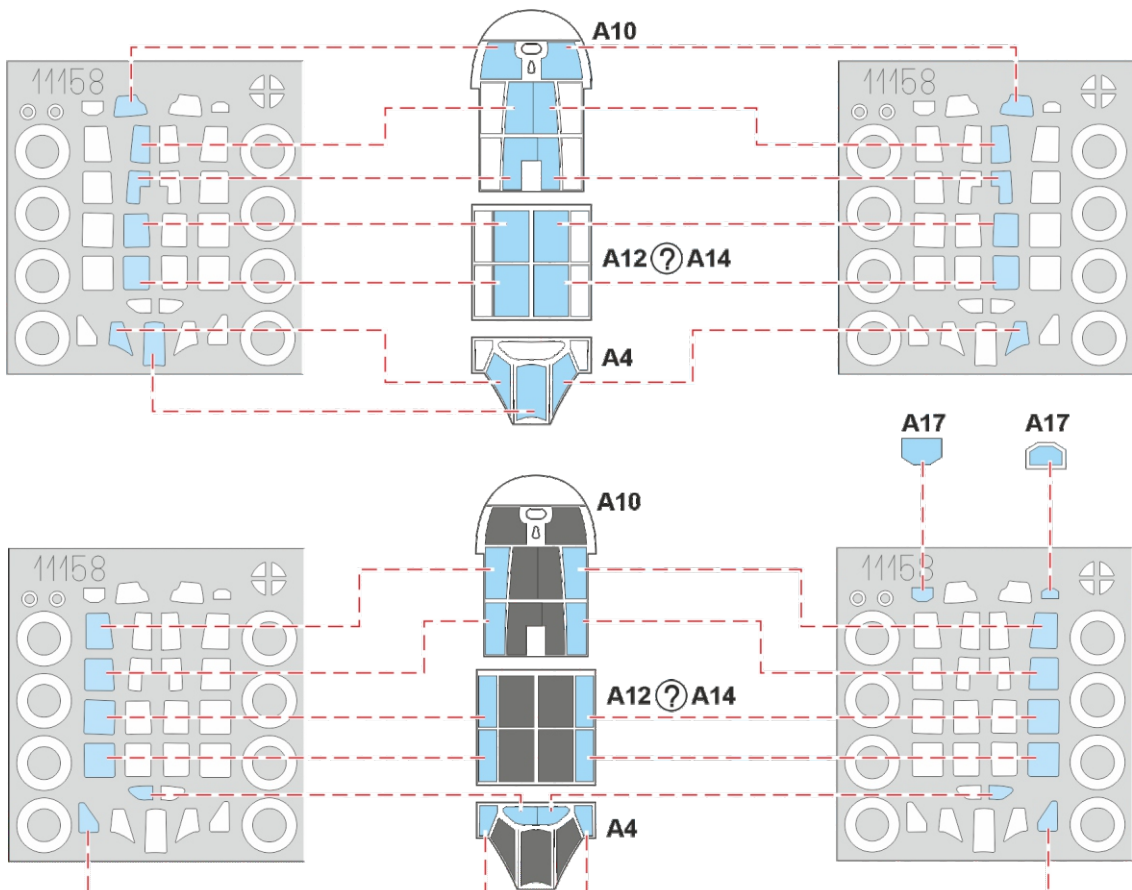
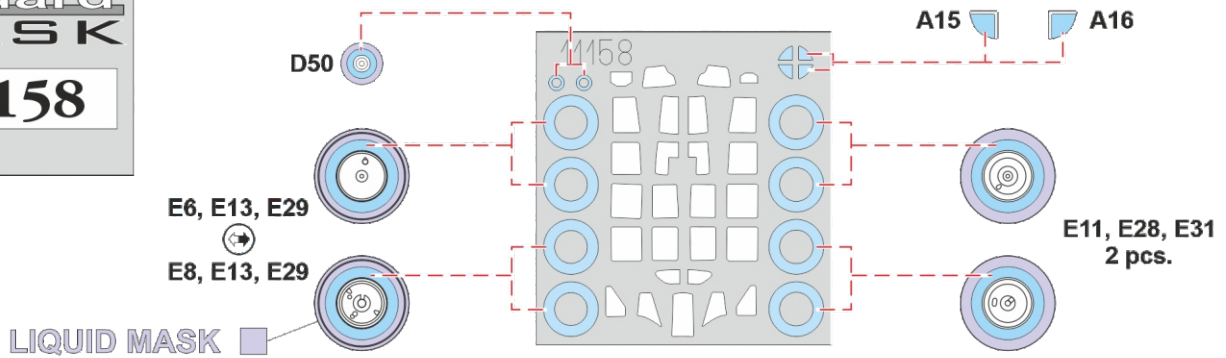
A14 Q



OPEN
CANOPY A12 Q

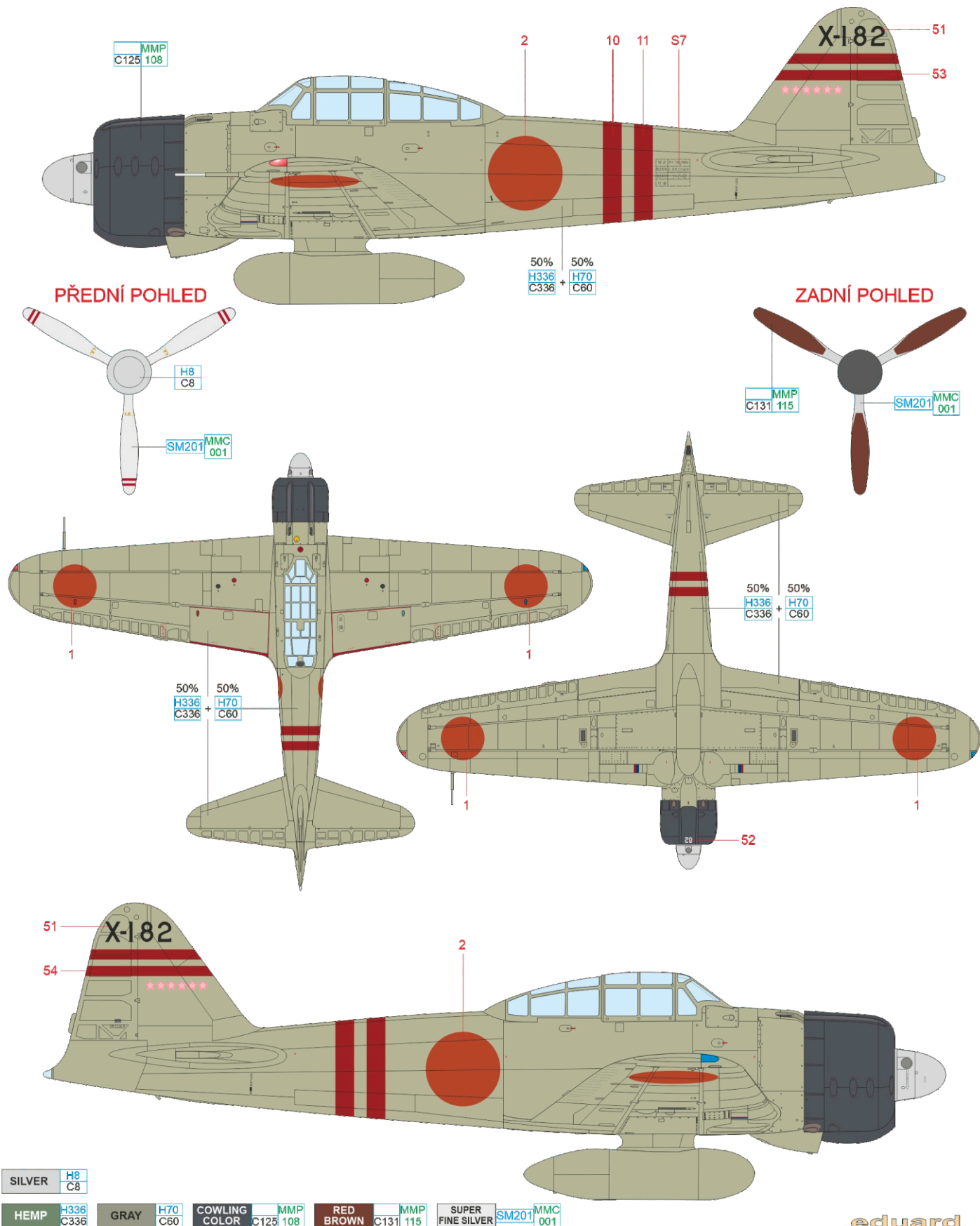


eduard
MASK
11158



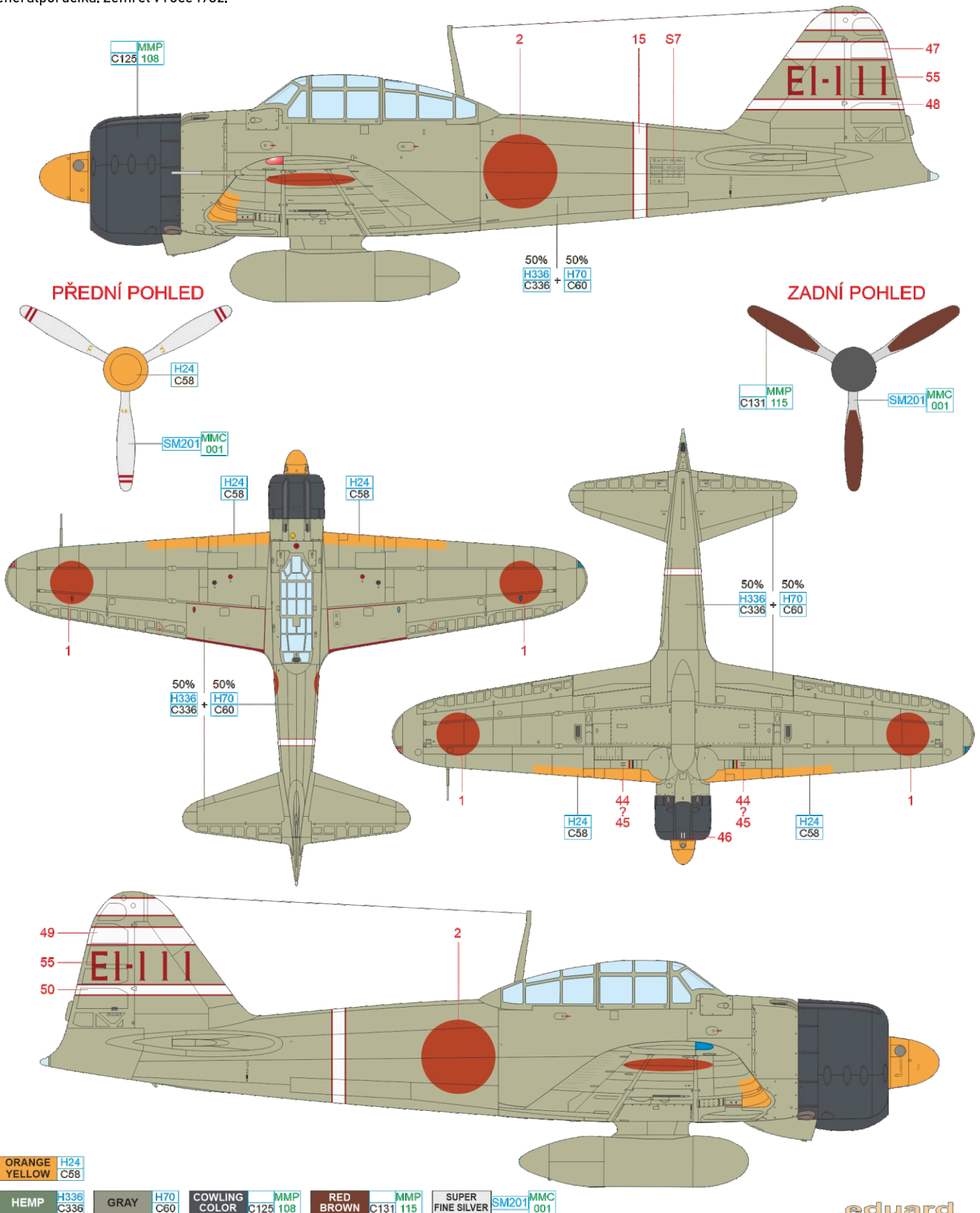
B por. Zenjirō Miyano, 3. Kōkūtai, letiště Poeteti, Timor, březen 1942

Tento letoun, vyrobený firmou Mitsubishi, byl vyfotografován v dubnu 1942 v Rabaulu s částečně přetřeným markingem, který původně patřil poručíku Miyanovi. Zde je zrekonstruován v podobě, v jaké s ním Miyano létal. Pruhy na trupu a ocasních plochách mohly být provedeny i v tmavě modré nebo černé barvě. Zenjirō Miyano sloužil od roku 1939 u 12. Kōkūtai v Číně a v říjnu 1941 byl jmenován do funkce buntaichō u 3. Kōkūtai, s níž se účastnil tažení na Filipínách a v Nizozemské východní Indii. Při náletu na australské Broome 3. března 1942 zaútočil Miyano na DC-3 nizozemských aerolinií. Pilotem Dakoty byl kpt. Ivan Smirnov, stíhací eso ruského letectva z první světové války. S hořícím motorem se mu podařilo nouzově přistát, piloti Zer však na zemi zabili čtyři pasažéry. Miyano byl v dubnu 1942 převel k 6. Kōkūtai, jež měla mít základnu na atolu Midway. Jeho část jednotky byla přepravována na palubě letadlové lodi Jun'yō, jež se podílela na útoku proti Dutch Harbor na Aleutách. Miyano se náletu na přístav rovněž zúčastnil. Jeho jednotka měla od srpna 1942 základnu v Rabaulu a v listopadu byla přeznačena na Kōkūtai 204. Miyano patřil mezi buntaichō jednotky a od března 1943 zastával funkci hikōtaichō. Patřil mezi inovátory bojové taktiky a stíhacích doprovodů. Jako první zavedl v námořním letectvu čtyřčlenné formace a celkem dosáhl 16 vítězství. Zahynul 16. června 1943 nad Guadalcanalem při doprovodu střemhlavých bombardérů.

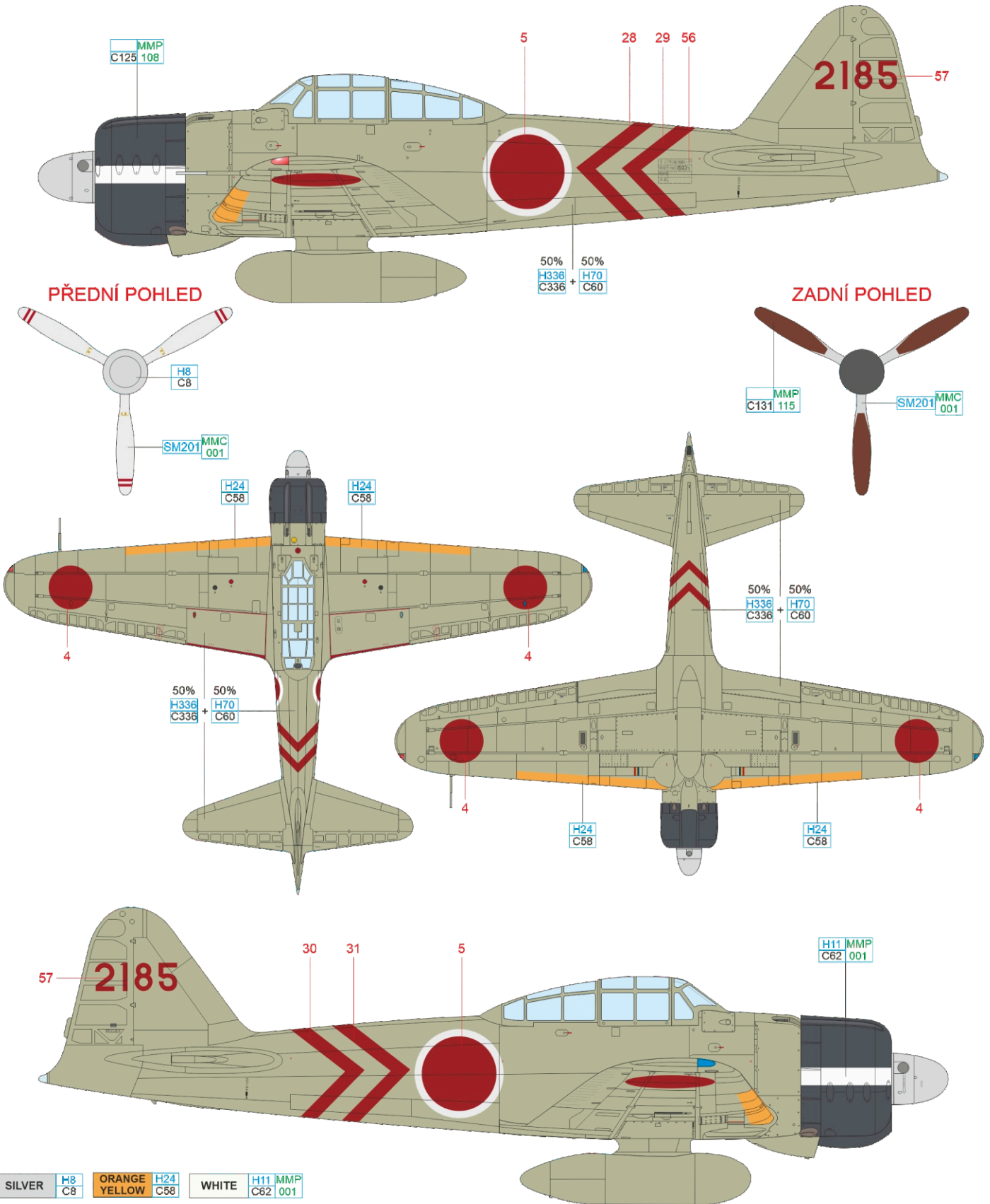


F poručík Hideki Shingō, stíhací jednotka let. lodi Shōkaku, říjen 1942

Letoun vyrobený firmou Mitsubishi nese neobvykle velký žlutý identifikační pruh na náběžné hraně křídla. Hideki Shingō se narodil v roce 1911 a námořní akademii absolvoval v roce 1931. Od roku 1934 postupně sloužil u Tateyama Kōkūtai, na letadlové lodi Ryūjō, stal se instruktorem u Yokosuka Kōkūtai a pak získal funkci buntaichō u Ōmura Kōkūtai. V druhé polovině roku 1937 bojoval v Číně se stíhací jednotkou let. lodi Kaga. Poté velel jako buntaichō u Kanoya, Saiki, Kasumigaura, Ōita a 14. Kōkūtai. V říjnu 1941 se u Tainan Kōkūtai na Tchaj-wanu ujal funkce hikōtaichō zodpovědného za výcvik. S jednotkou trénoval především dálkové lety. Dne 8. prosince 1941 vedl 44 Zer při útoku na filipínská letiště Iba a Clark Field. Od dubna 1942 krátce působil u 6. a Genzan Kōkūtai, ale od července se stal hikōtaichōem letadlové lodi Shōkaku a zúčastnil se s ní Bitvy u východních Šalamoun. Na konci srpna vedl detašmán, který operoval z letiště Buka. Byl sestřelen nad Guadalcanalem, ale dokázal se vrátit k jednotce. Během Bitvy u Santa Cruz (říjen 1942) vedl pět Zer v druhé útočné vlně a střemhlavě bombardéry doprovázel i při náletu, aby od nich odlákal část palby flaku. V listopadu 1942 byl povýšen na korvetního kapitána a v následujících letech sloužil jako hikōtaichō u výcvikové Tsuiki Kōkūtai v Japonsku, v Indonésii a Barmě u Kōkūtai 331 a Hikōtai 603 a do dubna 1945 u Kōkūtai 252 v Japonsku. Po válce nejdříve pracoval u policie, později vstoupil do JSDAF a do výslužby odešel v roce 1967 s náletem 6000 hodin v hodnosti generálporučíka. Zemřel v roce 1982.



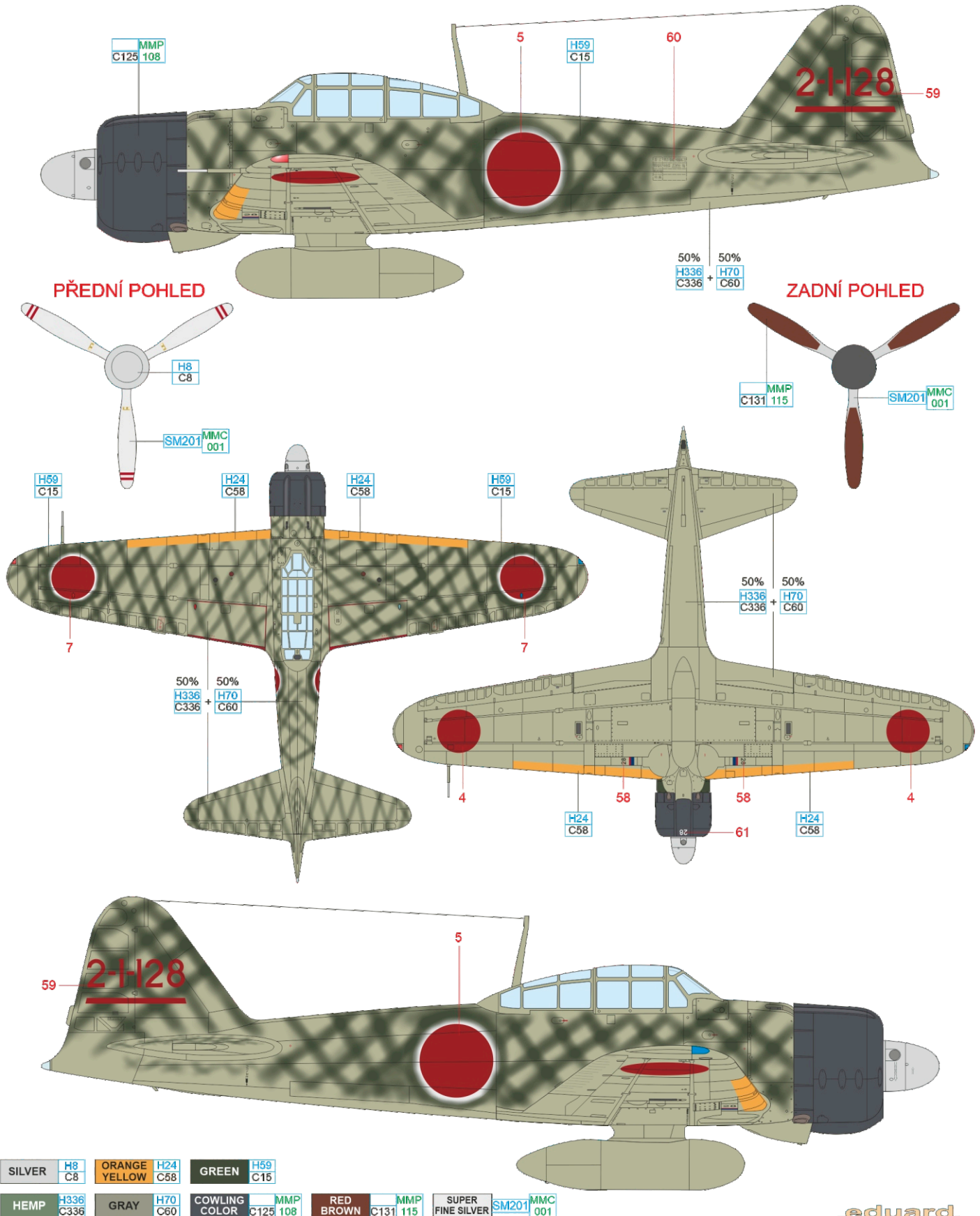
Tento letoun byl vyroben firmou Nakajima přibližně v srpnu 1942. Jeho vrak byl nalezen na ostrově Pavuvu a předpokládá se, že v něm zahynul 6. března 1943 praporčík Kashimura při doprovodu bombardérů u Russelova ostrova. Pravděpodobně jej sestřelil S/Sgt Robert H. Bahner, střelec Dauntlessu z VMSB-132. Američané v hlášení barvu Kashimurova Zera popsali jako „zelenožlutou“. Kashimura od roku 1934 postupně sloužil u Ōmura, Tokosuka a Kanoya Kōkūtai. Na konci roku 1937 byl převelen na čínské bojiště k 13. Kōkūtai. Během boje u Nančangu sestřelil 9. prosince 1937 jeden nepřátelský letoun a s dalším se srazil. Kashimurův A5M Claude přišel o velkou část levé poloviny křídla, ale těsně nad zemí se pilotovi podařilo znovu získat nad strojem kontrolu. S takto poškozeným letounem uletěl asi 600 km zpět na základnu v Šanghaji, kde se mu podařilo nouzově přistát. Okolnosti této akce byly podrobně popsány v japonském tisku a letoun byl v Japonsku vystaven. V březnu 1938 byl Kashimura přeložen k Yokosuka Kōkūtai, ale na čínské bojiště se vrátil na konci roku 1939 a tři měsíce sloužil u 12. Kōkūtai. Poté opět sloužil u Yokosuka Kōkūtai. Během Doolittlova náletu na Tokyo byl Kashimura ve vzduchu, ale bombardér B-25 omylem považoval za japonský letoun. V prosinci 1942 byl přeložen do Rabaulu ke Kōkūtai 582. Byl považován za vynikajícího letce i teoretika, ale používal velmi tvrdé výcvikové metody. Celkem měl na kontě 12 vítězství, z toho 10 v Číně.



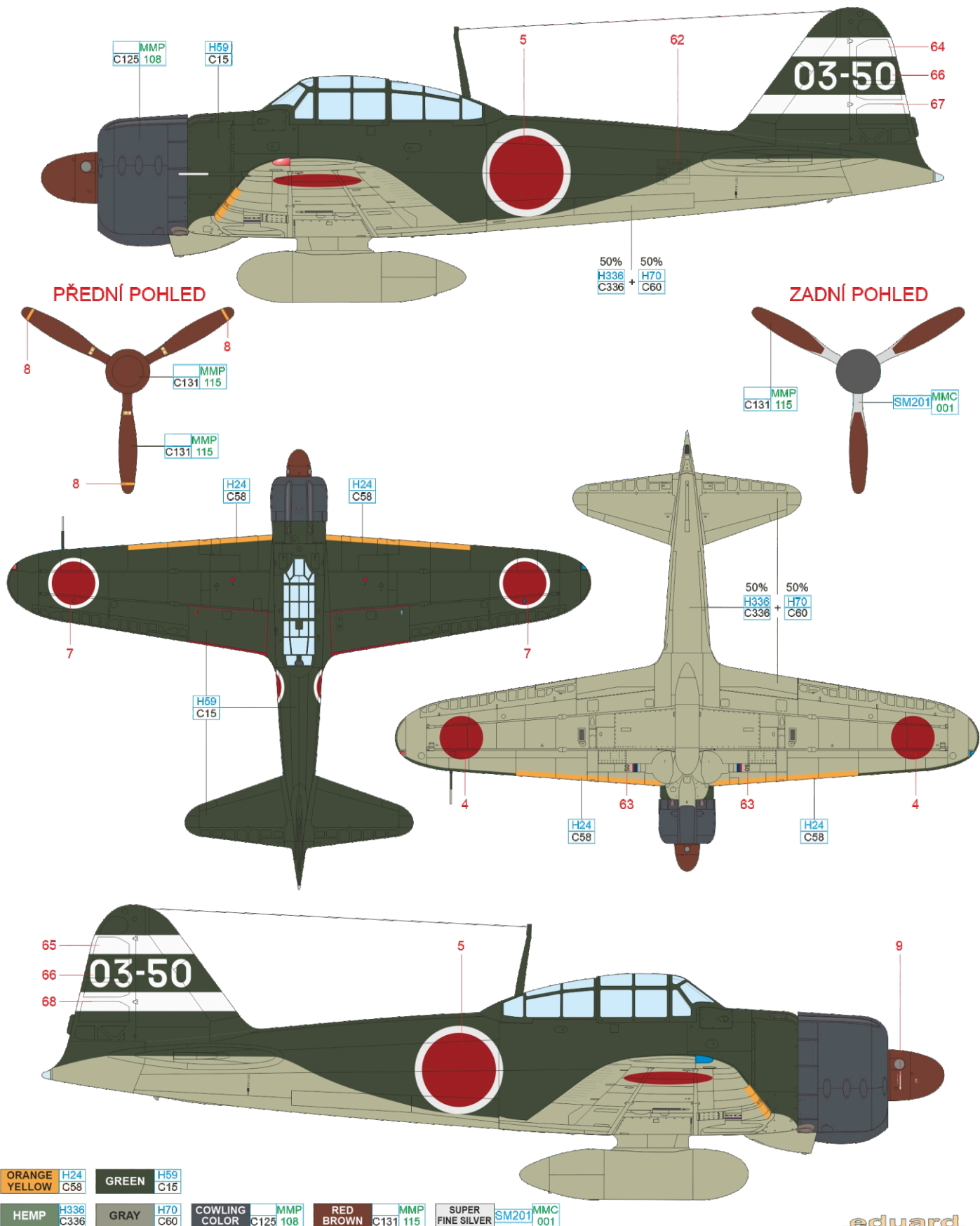
SILVER	H8 C8	ORANGE YELLOW	H24 C58	WHITE	H11 MMP C62 001
HEMP	H336 C336	GRAY	H70 C60	COWLING COLOR	MMP C125 108
				RED BROWN	C131 115
				SUPER FINE SILVER	SM201 MMC 001

H stíhací jednotka letadlové lodi Jun'yō, letiště Buin, ostrov Bougainville, duben 1943

Tento letoun, vyrobený firmou Nakajima, byl vyfotografován v dubnu 1943 během operace „I-gō“. Kód „2-1“ je označením 2. divize letadlových lodí (Kōkū Sentai), v níž byla Jun'yō její 1. letadlovou lodí. Vodorovný pruh pod kódem identifikuje stroj velitele shōtai, což byla obvykle formace tří strojů. Na počátku roku 1943 byl na Zerech aplikován improvizovaný nátěr zelenou barvou. Zvolené barvy a provedení nátěru se u jednotlivých jednotek lišily. U stíhací jednotky let. lodi Jun'yō v tomto období létali například buntaichō por. Yasuhiro Shigematsu (10 sestřelů), prap. Tomita Atake (10 sest.) nebo prap. Shizuo Ishi-i (29 sest.). Letadlová loď Jun'yō byla dokončena v květnu 1942, podílela se na útoku proti Aleutám, zúčastnila se bitvy u Santa Cruz a doprovázela armádní konvoje, které směřovaly na Novou Guineu. V dubnu 1943 její letecká jednotka působila samostatně z Rabaulu a okolních základen, včetně Buinu, poté se stáhla na Truk. Od července opět operovala z Buinu až do 1. září 1943, kdy její stíhací piloty převzala zdědčená Kōkūtai 204. V listopadu téhož roku byla letecká jednotka Jun'yō reformována a v lednu 1944 se opět přesunula do Rabaulu, kde bojovala po dobu jednoho měsíce. Jun'yō se ještě zúčastnila Bitvy ve Filipínském moři a poté až do konce války zůstala v Japonsku. Stíhací jednotka let. lodi Jun'yō zaznamenala více než 90 potvrzených vítězství.

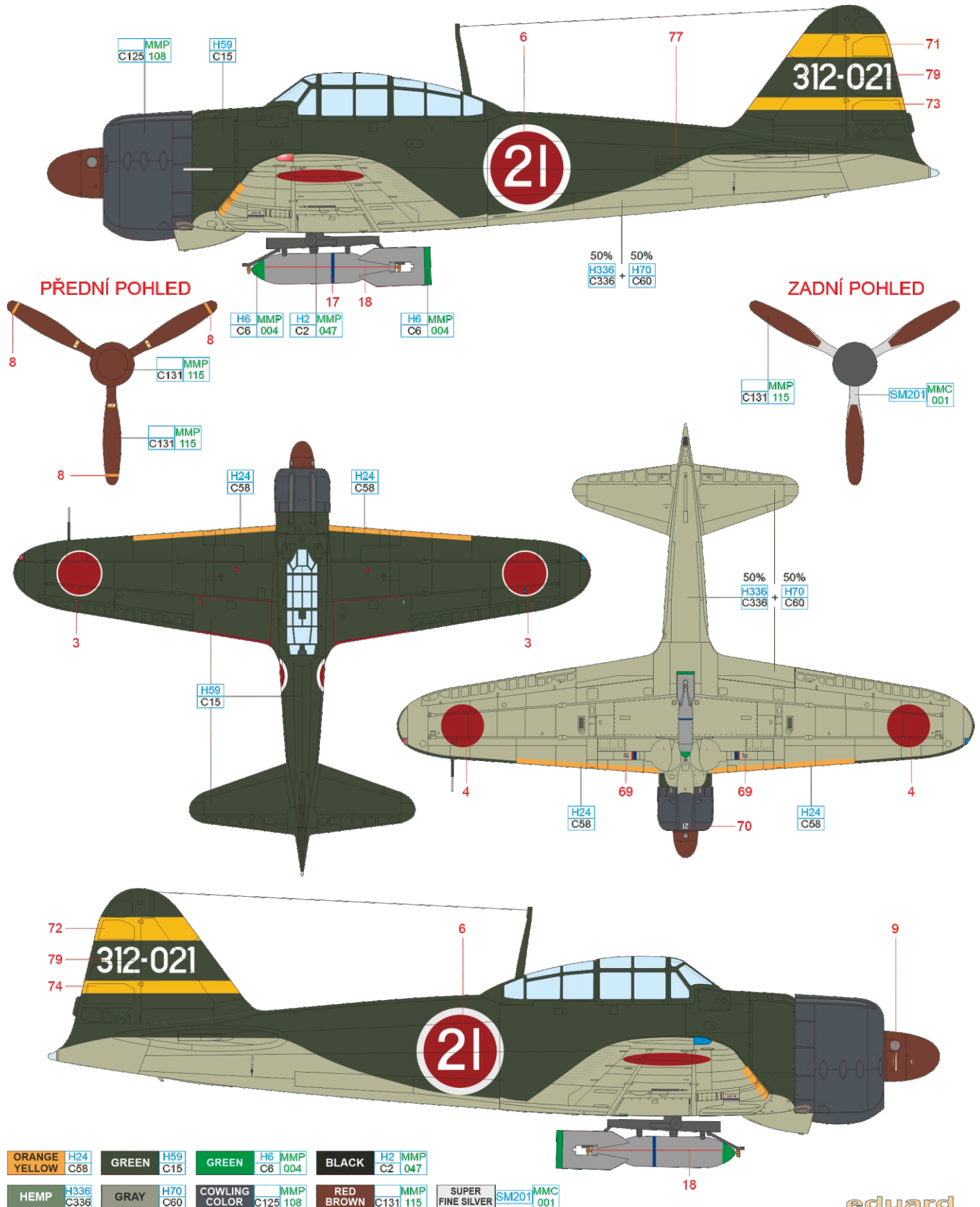


Tento letoun, vyrobený firmou Nakajima, byl přidělen jednomu z velitelů formací Hikōtai 303. Byla součástí Kōkūtai 203, založené v dubnu 1943 z výcvikové Atsugi Kōkūtai. V té době měla ve výzbroji Zera a noční stíhací letouny Gekkō (Irving). Od dubna 1944 bránila severní část Kurilských ostrovů. Od května se stíhači Kōkūtai 203 střetávali s americkými osádkami bombardérů Ventura a Liberator, které musely v některých případech nouzově přistát na sovětském území. Mezi zkušené letce této jednotky patřil i nejúspěšnější japonský námořní stíhač Hiroyoshi Nishizawa. U Kōkūtai 203 sloužil od března 1944 a k její Hikōtai 303 byl zařazen v červenci. Žádné vítězství v oblasti Kurilských ostrovů však nezaznamenal. Kvůli vysokým ztrátám námořního letectva a nezkušenosti nových velitelů Nishizawa v tomto období dokonce napsal zásady vedení vzdušného boje. Kōkūtai 203 prošla od podzimu 1944 boji u Okinawy, na Filipínách a na Tchaj-wanu. V době bojů na Filipínách byla od Hikōtai 303 přidělena ke Kōkūtai 201. V roce 1945 byla Kōkūtai 203 nasazena při obraně Japonska a její struktura se ke konci války rozšířila na pět Hikōtai s celkovým počtem 240 stíhacích letounů. Zapojila se i do stíhacích doprovodů formací Kamikaze včetně bombardérů G4M Betty s raketovými letouny Ōka.



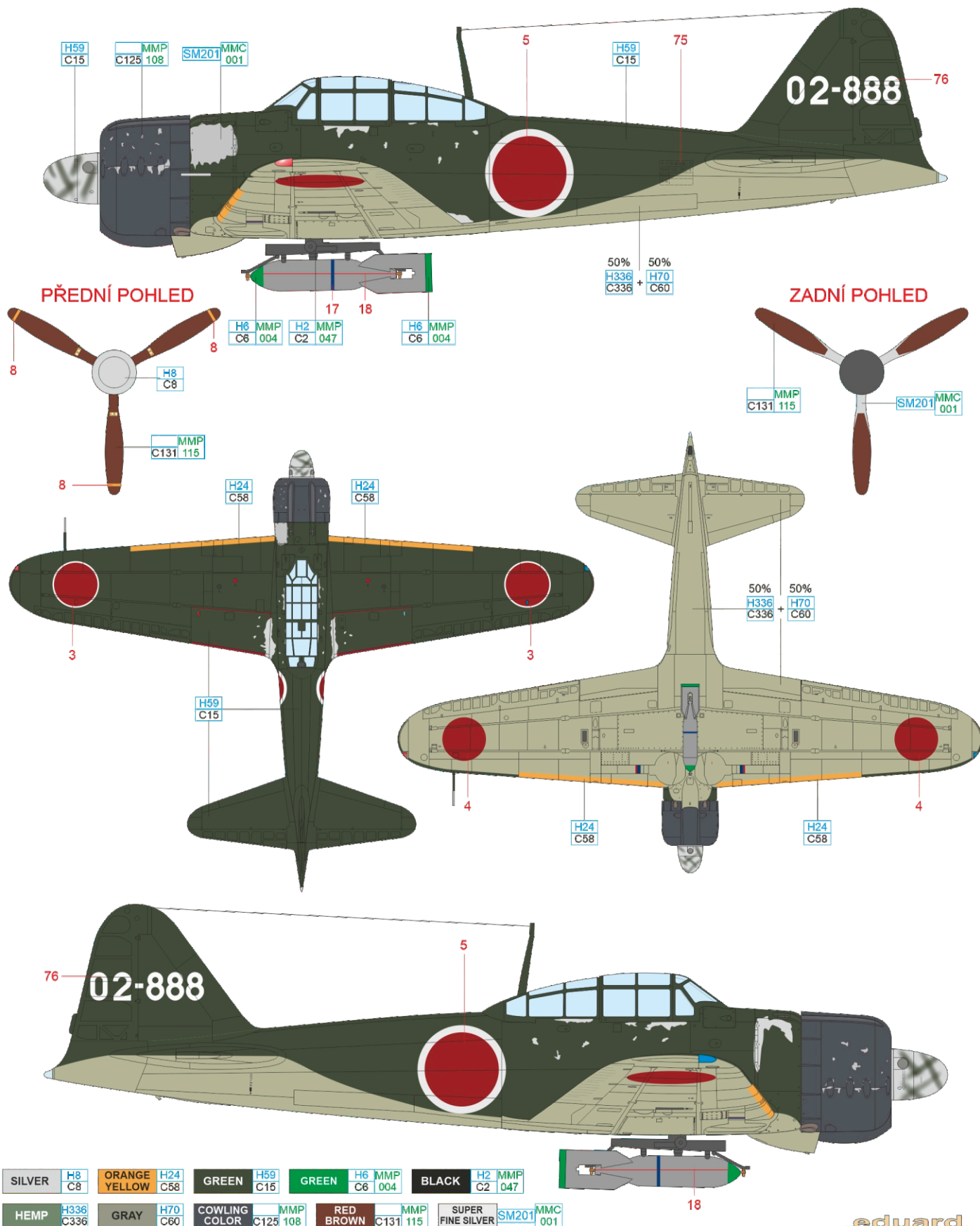
J por. Toshio Suzuki, Kōkūtai 601 (I), let. loď Zuikaku, základna Tawi Tawi, Filipíny, červen 1944

Stroj vyrobený firmou Nakajima pilotoval poručík Toshio Suzuki, velitel peruti jedenácti stíhacích bombardů A6M2 na palubě letadlové lodi Zuikaku. Jeho jednotka byla součástí Kōkūtai 601 (I). V polovině roku 1944 byla příslušnost k palubní letecké jednotce (Hikōkitai) této letadlové lodi identifikována kódem 312 na ocasních plochách. Bílá čísla ve výstředních znacích na trupu se používala během cvičných operací a obvykle se malovala křídou. Toshio Suzuki pocházel z Mitsukaidō v prefektuře Ibaraki a námořní akademii v Etajimě absolvoval v roce 1941. Jako kadet byl přidělen na palubu křižníku Suzuya. Po absolvování leteckého výcviku byl v květnu 1944 přidělen ke Kōkūtai 601 (I) a povýšen na poručíka. Části této Kōkūtai byly rozděleny do palubních leteckých jednotek Taihō, Shōkaku a Zuikaku. Mimo Suzukiho stíhacích bombardérů se na Zuikaku nacházelo 24 stíhacích A6M5 Zero, peruť střemhlavých bombardérů s 18 stroji D4Y Judy a třemi D3A Val, 14 torpédových bombardérů B6N Jill a průzkumná peruť s několika stroji Judy a Val. Kōkūtai 601 (I) se 19. června zapojila do Bitvy ve Filipínském moři a utrpěla drtivé ztráty. Poručík Suzuki vedl v druhé vlně desetičlennou formaci A6M2 společně se čtyřmi stíhacími A6M5 a čtyřmi osádkami bombardérů Jill. Najít cíl se jim však nepodařilo a američtí stíhači sestřelili jeden bombardér a osm A6M2, včetně Suzukiho. Taihō a Shōkaku se potopily po útoku ponorek, Zuikaku byla poškozena bombardováním.



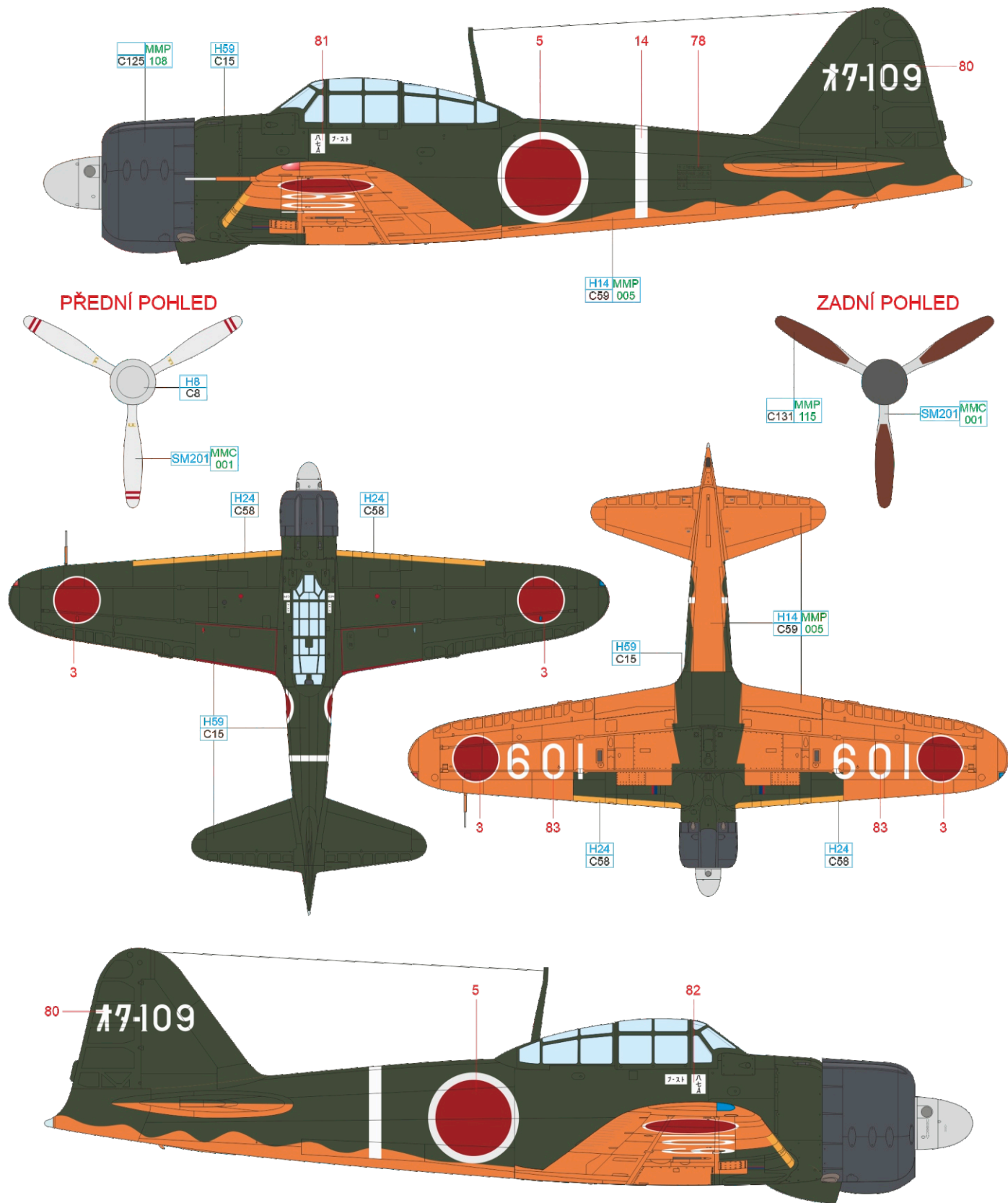
K 1. Kamikaze Tokubetsu Kōgekitai, Shikishima-tai, letiště Mabalacat, Filipíny, říjen 1944

Letoun 02-888, vyrobený firmou Nakajima, byl součástí první oficiální Kamikaze jednotky v historii japonského námořního letectva. V rámci 1. Kamikaze Tokubetsu Kōgekitai bylo zorganizováno celkem devět skupin letců, převážně z Kōkūtai 201. Jejich cílem byla plavidla operačního svazu Taffy 3 během Bitvy u Leyte. Jednotka Shikishima dostala název podle básnického výrazu užívaného pro ostrov Yamato (Honshū) nebo přeneseně pro staré Japonsko. Jejím velitelem byl por. Yukio Seki. Narodil se v roce 1921 a námořní akademii absolvoval v roce 1941. Nejdříve sloužil na bitevní lodi Fusō, Bitvu o Midway zažil na nosiči hydroplánů Chitose. V roce 1943 ukončil základní letecký výcvik a prošel tréninkem na palubních bombardérech. V září 1944 byl přidělen ke Kōkūtai 201 na Filipínách, která se na stíhačkách A6M specializovala na bombardování lodí pomocí odrazu pum od vodní hladiny. Jednotka však během září a října utrpěla velké ztráty. Náhradní stroje převzala v Mabalacatu od jiných útvarů, včetně Hikōtai 602 (Kōkūtai 381), od níž stroj 02-888 pochází. Seki vedl 25. října jednu ze sedmi skupin pilotů Zer s pumami, kteří se obětovali při útoku na americká plavidla. Stíhací doprovod Sekimu zajišťoval legendární stíhač Hiroyoshi Nishizawa z Kōkūtai 203. Poručík Seki (nebo možná jeden z jeho wingmanů) zasáhl letadlovou loď USS St. Lo (CVE-63), která se po 30 minutách potopila. Z 889 členů osádky jich zahynulo nebo zůstalo neznámých 113, asi tři desítky dalších zemřely na následky zranění.



L Ōita Kōkūtai, letiště Ōita, Japonsko, počátek roku 1944

Stroj vyrobený firmou Nakajima sloužil v této podobě u výcvikové Ōita Kōkūtai. Na spodních plochách nesl nátěr oranžovou barvou a na krytech podvozku i části spodních ploch měl nestandardní tmavě zelený nátěr. Znaky v katakaně „O“ a „Ta“ jsou označením jednotky. Stroj nese pod kabinou na obou stranách trupu výstražné nápisy. Ve svislém obdélníku je napsáno „87A“ jako upozornění, že v letounu je používáno 87oktanové palivo namísto 91oktanového, které se u motorů Sakae 12 používalo u bojových jednotek. Ve vodorovném obdélníku je výstražný nápis „būsuto“ (tlak). Upozorňuje na nižší limitní hodnotu plicního tlaku v souvislosti s 87oktanovým palivem. Při jeho překročení hrozilo poškození motoru. Letouny A6M2 ze závěrečné produkce firmy Nakajima mohly mít kryt motoru natřený černou barvou namísto antireflexní modročerné. Vnější části trupu pod překrytem kabiny a rámování kabiny mohly nést nátěr interiérovou, nebo tmavě zelenou barvou. Ōita Kōkūtai byla založena v roce 1938 a sloužila k výcviku až do března 1944. Jejími řadami prošla řada slavných letců. V roli instruktorů k ní byli přidělováni i váleční veteráni. Jedním z nich byl například Kaneyoshi Mutō, který u ní sloužil po nasazení v Číně a dosažení pěti vítězství z jeho celkových dvaceti osmi.



SILVER	H8 C8	ORANGE	H24 C58	GREEN	H59 C15
ORANGE	H14 MMP C59 005	COWLING COLOR	MMP C125 108	RED BROWN	MMP C131 115
				SUPER FINE SILVER	SM201 MMC 001

A6M2 Zero Type 21

STENCILING POSITIONS

* - STENCILS SIGNED WITH * ARE FOR MARKINGS G, H, I, J, K, L (NAKAJIMA BUILT AIRCRAFT)

